

RP 16/2026 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av polisförvaltningslagen, lagen om Polisyrkeshögskolan och 1 kap. 10 § i polislagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att polisförvaltningslagen, lagen om Polisyrkeshögskolan och polislagen ändras.

Propositionen innehåller bestämmelser om inrättande och aktivering av polisens reserv. Propositionen anknyter till det tema i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering enligt vilket den nationella säkerheten och samhällets kristålighet stärks. Enligt propositionen ska polisens reserv ha till uppgift att trygga polisens resurser i alla situationer. Tröskeln för att använda polisens reserv ska vara hög. Avsikten är att polisens reserv ska kunna användas vid allvarliga störningssituationer under normala förhållanden, under undantagsförhållanden som avses i beredskapslagen och vid försvarstillstånd som avses i lagen om försvarstillstånd, om det är nödvändigt för att trygga polisens resurser i alla situationer. Polisens reserv föreslås bestå av studerande som avlägger yrkeshögskoleexamen inom polisbranschen och av personer med polisutbildning som inte arbetar som polis.

Propositionen innehåller som en från polisens reserv separat fråga en ändring av villkoren för behörigheten för studier som leder till högre yrkeshögskoleexamen för polis. För närvarande är behörighetsvillkoret för studier som leder till högre yrkeshögskoleexamen lämplig yrkeshögskoleexamen eller lämplig högskoleexamen. Det föreslås att behörighetsvillkoren ändras så att Polisyrkeshögskolan som studerande också kan anta en person som Polisyrkeshögskolan annars anser ha tillräckliga kunskaper och färdigheter för studierna och som har minst tre års erfarenhet som polis i Finland.

I propositionen ska kravet på den grundutbildning som utgör ett villkor för behörigheten för studier som leder till yrkeshögskoleexamen och högre yrkeshögskoleexamen ändras.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft i huvudsak den 1 januari 2027. Den föreslagna ändringen av villkoren för behörigheten för yrkeshögskoleexamen och högre yrkeshögskoleexamen avses dock träda i kraft så snart som möjligt.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING	4
1 Bakgrund och beredning.....	4
1.1 Bakgrund.....	4
1.1.1 Polisens reserv	4
1.1.2 Ändring av behörighetsvillkoren	5
1.2 Beredning.....	6
2 Nuläge och bedömning av nuläget	6
2.1 Utmaningar i den allmänna säkerhetsmiljön	6
2.2 Polisens beredskap.....	8
2.3 Handräckning.....	9
2.4 Internationellt bistånd	10
2.5 Gränsbevakningsväsendets reserv	10
2.6 Behörighetsvillkor för högre yrkeshögskoleexamen	11
2.7 Åland.....	12
3 Målsättningar	13
4 Förslagen och deras konsekvenser	13
4.1 De viktigaste förslagen	13
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna.....	14
4.2.1 Ekonomiska konsekvenser.....	14
4.2.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet	17
4.2.3 Konsekvenser för samhället.....	18
4.2.4 Konsekvenser för de grundläggande fri- och rättigheterna	19
5 Alternativa handlingsvägar.....	20
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser	20
5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet	20
6 Remissvar	22
6.1 Inledning	22
6.2 Polisförvaltningslagen	23
7 Specialmotivering.....	26
7.1 Polisförvaltningslagen	26
7.2 Lagen om Polisyrkeshögskolan	35
7.3 Polislagen.....	36
8 Bestämmelser på lägre nivå än lag	36
9 Ikraftträdande	37
10 Verkställighet och uppföljning	37
11 Förhållande till andra propositioner	37
11.1 Samband med andra propositioner	37
11.2 Förhållandet till budgetpropositionen.....	38
12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	38
12.1 Allmänt	38
12.2 Reservpolisers behörighet och utbildning	41
12.3 Reservpolisens befogenheter och tjänsteansvar.....	42
12.4 Beslutsnivån.....	44
12.5 Polisstyrelsens behörighet att meddela föreskrifter	46

12.6 Registret över reserven	47
LAGFÖRSLAG.....	49
1. Lag om ändring av polisförvaltningslagen	49
2. Lag om ändring av lagen om Polisyркeshögskolan	51
3. Lag om ändring av 1 kap. 10 § i polislagen.....	53
BILAGOR	54
PARALLELLTEXT	54
1. Lag om ändring av polisförvaltningslagen	54
2. Lag om ändring av lagen om Polisyркeshögskolan	58
3. Lag om ändring av 1 kap. 10 § i polislagen.....	60
FÖRORDNINGSSUTKAST	61
Statsrådets förordning om ändring av statsrådets förordning om Polisyркeshögskolan...	61
Statsrådets förordning om ändring av 16 § i polisförvaltningsförordningen.....	63

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

1.1.1 Polisens reserv

Behovet av polisens reserv har varit aktuellt under flera år. Polisstyrelsen har betonat att reserven behövs som en mekanism för polisens beredskapsreglering i överraskande säkerhetssituationer som kräver stora personalresurser och är tidsmässigt utdragna. Reservens skulle ha behövts bland annat vid avspärningen av Nyland under covid-19-pandemin. Behovet av polisens reserv identifierades senast i inrikesministeriets utredning om beredskap för situationer där migration utnyttjas som ett verktyg för hybridpåverkan (inrikesministeriets publikationer 2022:20, på finska, presentationsblad på svenska).

Polisen har i många år formellt haft tillgång till ett så kallat system med kompletterande polispersonal, om vilket det föreskrivs i polisförvaltningslagen (110/1992). I praktiken är systemet emellertid inte funktionsdugligt eller tillgängligt och det motsvarar inte kraven i den förändrade säkerhetsmiljön och säkerhetssituationen. Systemets användningsområde är snävt, vilket har lett till att bestämmelsen i praktiken inte tillämpas alls och systemet med kompletterande polispersonal har aldrig har aktiverats. Utvecklingen av systemet med kompletterande polispersonal behandlades ännu i slutrapporten av arbetsgruppen för kompletterande polispersonal 2015. Det stod dock redan då klart att den snabba och bestående förändringen i Finlands geopolitiska säkerhetspolitiska miljö och polisens verksamhetsmiljö krävde ett nytt tillvägagångssätt.

Inrikesministeriet inledde 2016 ett lagstiftningsprojekt med uppgift att bereda de författningsförslag som behövs för att utveckla den kompletterande polispersonalen. I september 2018 överlämnade regeringen till riksdagen en proposition om reservpoliser (RP 137/2018 rd). Riksdagens grundlagsutskott framförde dock flera anmärkningar, och beaktandet av dem var en förutsättning för att de föreslagna lagarna skulle kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Ett tillbörligt beaktande av anmärkningarna skulle ha förutsatt en så grundlig ny bedömning av propositionen att det av tidtabellsskäl inte var möjligt, och propositionen förföll.

Förändringarna i Finlands säkerhetspolitiska omgivning förutsatte dock en fortsatt utredning om inrättandet av polisens reserv. Förändringarna i den yttre verksamhetsmiljön återspeglas numera direkt i den inre säkerheten. Den traditionella uppdelningen i inre och yttre säkerhet har försvunnit och hoten mot dem sammanfaller i allt större utsträckning. Så kallade hybrid- eller kombinationshot realiseras ofta i det första skedet inom sektorn för myndigheter med ansvar för den inre säkerheten, även om de härrör från en statlig aktör. När dessa hot realiseras är polisen i många fall den behöriga myndighet som svarar operativt och sköter till exempel skydd och avspärning av objekt eller områden när en situation drar ut på tiden.

I förhållande till folkmängden i Finland är emellertid antalet anställda inom polisen det minsta i Europa. Polisens begränsade resurser blir otillräckliga i situationer med ett exceptionellt omfattande resursbehov samtidigt på olika håll i Finland och när resursbehovet till sin karaktär är långvarigt. Med en instabil utveckling av säkerhetsmiljön ansåg inrikesministeriet att det fanns ett behov av att bedöma om det finns möjlighet att utveckla polisens reserv ur synvinkeln för verksamheten och lagstiftningen. Inrikesministeriet tillsatte den 14 april 2022 ett förstudieprojekt för denna uppgift. För beredningen svarade en arbetsgrupp bestående av

företrädare för inrikesministeriets polisavdelning, försvarsministeriet, Polisstyrelsen och Huvudstaben (VN/8093/2022-IM-30). Arbetsgruppen hade till uppgift att bedöma olika verksamhetsmässiga aspekter som har att göra med användningen och aktiveringen av polisens reserv samt de lagstiftningsmässiga ramarna och genomförbarheten för en eventuell reform.

Arbetsgruppen bedömde att behovet av en reserv för polisen har blivit större på grund av förändringarna i säkerhetsmiljön. Reserven behövs i synnerhet som en mekanism för polisens beredskapsreglering med tanke på beredskap för nya typer av hot och för att säkerställa polisens respons vid plötsliga säkerhetssituationer som tar stora personalresurser i anspråk och som pågår under lång tid. Arbetsgruppen övervägde inrättandet av polisens reserv för uppgifter där det inte är fråga om polisiära kärnuppgifter som förutsätter utbildning för yrkespolis. I samband med den breda polisverksamheten är det vanligt att, utöver polisens kärnuppgifter, olika uppgifter som stöder verksamheten, till exempel avspärrning av ett område, reglering av trafiken, underhåll och transport, tar stora mängder av polisens personal i anspråk. Som beredskap inför sådana här situationer behövs möjligheter att komplettera personalen med en reserv som stöder polisens verksamhet och frigör yrkespoliser för uppgifter som, i enlighet med deras utbildning, motsvarar polisens kärnuppgifter.

Inrättandet av polisens reserv har därefter bedömts vidare i olika tjänstemannasammansättningar. Till skillnad från det omfattande begreppet reserv enligt den nämnda arbetsgruppen överfördes tyngdpunkten för inrättandet av reserven till personer som har eller genomgår polisutbildning. Hösten 2024 (promemoria IM polisavdelningen - Polisstyrelsen lagstiftningsmöte 27.11.2024) var utgångspunkten att säkerställa tillräckliga resurser i första hand genom att utarbeta polisens begäran om befrielse (BEF) i samarbete med Försvarsmakten och i andra hand genom att utreda förutsättningarna för att alla personer som fått polisutbildning ska kunna användas i polisens reserv. Dessutom övervägdes möjligheten att skapa ett system för att personer som gått i pension från polisen och polisstudier ska kunna användas i polisens reserv.

I regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering ingår en skrivning om att polisens reserv tas i användning. Avsikten är att polisens reserv ska tas i användning för att komplettera polisens verksamhet vid allvarliga störningar under normala förhållanden och vid undantagsförhållanden. I polisens reserv utnyttjas enligt skrivningen bland annat personer som fått utbildning som polis, gränsbevakare eller militärpolis.

1.1.2 Ändring av behörighetsvillkoren

Enligt den gällande lagen är en förutsättning för antagning som studerande till högre yrkeshögskoleexamen vid Polisyrkeshögskolan lämplig yrkeshögskoleexamen eller en annan lämplig högskoleexamen, medan vid andra yrkeshögskolor kan en person som inte har yrkeshögskoleexamen eller högskoleexamen enligt prövning antas som studerande. De som avlagt grundexamen för polis ska vid Polisyrkeshögskolan först komplettera grundexamen för polis till yrkeshögskoleexamen inom polisbranschen för att kunna inleda studier som leder till högre yrkeshögskoleexamen inom polisbranschen.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering utreder regeringen eventuella behov av att reformera polisutbildningen. I enlighet med skrivningen i regeringsprogrammet förenhetligas bestämmelserna om behörighet för högre yrkeshögskoleexamen i 23 § i lagen om Polisyrkeshögskolan (1164/2013) i fråga om kravet på grundutbildning så att de motsvarar 25 § 3 mom. i den gällande yrkeshögskolelagen (932/2014).

1.2 Beredning

Inrikesministeriet tillsatte den 1 maj 2025 ett lagstiftningsprojekt för att bereda bestämmelser om att inrätta polisens reserv (VN/5303/2025; Projektportalen SM011:00/2025). Utgångspunkten för projektet är att trygga polisens resurser under alla förhållanden. I projektet bereds behövliga lagstiftningsändringar utifrån vilka polisens reserv kan bestå av polisstuderande och personer som fått polisutbildning men som arbetar någon annanstans än inom polisförvaltningen samt poliser som gått i pension. Utöver lagändringarna förutsätter inrättandet av polisens reserv interna föreskrifter och arrangemang inom polisförvaltningen.

I arbetsgruppen ingick företrädare för inrikesministeriet, Polisstyrelsen och Polisyrkeshögskolan. Projektets mandattid var 1.5.2025–31.1.2026.

I samband med projektet ändras som en separat helhet lagen om Polisyrkeshögskolan i fråga om behörighet för studier som leder till högre yrkeshögskoleexamen.

Remissbehandlingen ordnades 10.11–22.12.2025.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Utmaningar i den allmänna säkerhetsmiljön

Enligt statsrådets redogörelse om förändringarna i den säkerhetspolitiska miljön (SRR 1/2022 rd) har Rysslands invasion av Ukraina i februari 2022 inneburit en grundläggande förändring i Finlands och Europas omvärld och säkerhetspolitiska miljö. Rysslands invasion av Ukraina har långtgående följder för den säkerhetspolitiska miljön i Europa och Finlands närområden. Säkerhetsläget i Europa och Finland är allvarligare och svårare att förutse än någonsin efter kalla krigets slut. Rysslands krav och militära åtgärder för att ändra den europeiska säkerhetsarkitekturen påverkar också Finlands utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska svängrum.

Den ökade spänningen försvagar också säkerhetssituationen och dess förutsägbarhet i Östersjöområdet. En eventuell militär konflikt som omfattar hela Europa eller Östersjöområdet skulle påverka Finland, och det kunde vara svårt för Finland att hålla sig utanför den. Det förändrade säkerhetsläget förutsätter att Finland har övergripande beredskap för ekonomin, resiliensen, försörjningsberedskapen, den inre och yttre säkerheten, cybersäkerheten, hybridpåverkan och påverkan på kritisk infrastruktur i enlighet med modellen för övergripande säkerhet.

Samtidigt konstateras det i redogörelsen att upprätthållandet av samhällets resiliens, den nationella försvarsförmågan och den inre säkerheten får ökad betydelse för säkerheten i Finland. Globala megatrender och den territoriella utvecklingen i Europas närområden återspeglas direkt förutom på Finlands internationella ställning också på finländarnas välfärd och säkerhet. Utöver de identifierade förändringstrenderna kan verksamhetsmiljön också bli föremål för plötsliga och mer svåröversägliga förändringar med konsekvenser som sprids och upprepas, både snabbt och på bred front, i en värld med nätverk och ömsesidigt beroende. Samtidigt medför interna fenomen såsom polarisering, segregation, ojämlikhet och marginalisering en eventuell ökning av tillväxtgrunden för yttre påverkan.

I och med olika hybridhot har gränsen mellan den yttre och den inre säkerheten suddats ut och i fientligheterna mellan stater har man medvetet försökt utnyttja kontaktytorna mellan myndigheter. Samtidigt har det ömsesidiga beroendet mellan samhällets olika funktioner

ytterligare ökat. I synnerhet har händelserna i Ukraina både på kort och på lång sikt visat att man i nuvarande konflikter i allt högre grad utnyttjar den avsiktligt oklara situationen mellan militära och icke-militära, bland annat kriminella, åtgärder i stället för öppna militära åtgärder. Olika systematiska påtrycknings- och påverkansåtgärder kan pågå flera år före en egentlig konflikt.

I och med förändringarna i den säkerhetspolitiska miljön bereder sig Finland på att bli föremål för exceptionella, omfattande och mångsidiga metoder för hybridpåverkan både på kort och på lång sikt. Vid hybridpåverkan är syftet med operationen att orsaka maximal olägenhet i målstatens myndighetsmaskineri och störningar i samhällets funktioner. Om Finland blir föremål för omfattande hybridpåverkan bedöms polisens resurser utsättas för ett särskilt stort tryck på grund av de ökande och allt svårare uppgifterna i anknytning till upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet. Enligt statsrådets redogörelse för den inre säkerheten beräknas den organiserade brottsligheten i Finland att öka, hårdna och bli mer internationell över de närmaste åren (statsrådets publikationer 2021:49). Rysslands anfallskrig mot Ukraina bedöms påskynda denna utvecklingstrend till exempel så att vapen och krigsmateriel som finns att tillgå i Ukraina på kort sikt sprids till den organiserade brottsligheten i Europa. Ett hot på längre sikt är kriminella grupper eller delar av dem som överförs genom migration och som formar de traditionella styrkeförhållandena, verksamhetsområdena och verksamhetssätten för den organiserade brottsligheten i mälländerna. De hot som förändringarna i omvärlden medför kan bemötas genom att förbättra polisens kriminalunderrättelseförmåga, upprätthålla en tillräckligt hög grundberedskap och inrätta polisens reserv.

Bland annat kan terrordåd ingå i det breda utbudet av metoder för hybridpåverkan. I enlighet med den nationella strategin för bekämpning av terrorism (2022–2025) har polisen huvudsavaret för att bekämpa terrorism (inrikesministeriets publikationer 2022:37). Polisen har utvecklat sin beredskap och kompetens för bekämpning av terrorism sedan början av 2000-talet. Tyngdpunkten har legat på att utveckla den operativa responsen för att effektivt stoppa terrordåd och andra våldsdåd. Samtidigt har man utvecklat identifieringen av våldsbejakande radikaliserings och extremism samt den förebyggande verksamheten i den reella världen och i sociala medier.

Vid sidan av åtgärder mot och utredning av terrorism har polisen en framträdande roll också i den förebyggande terrorismbekämpningen, i klassificeringen och övervakningen av målpersoner som anknyter till terroristisk verksamhet samt i informationsutbytet. Förebyggandet av terroristisk verksamhet förutsätter ett aktivt informationsutbyte och samordning av verksamheten mellan olika myndigheter. Samarbete och en centraliserad lägesbild skapar också en grund för senare informationsbaserad operativ verksamhet, som i fråga om den inre säkerheten i första hand sköts av polisen. Det bör noteras att polisen agerar på fältet om ett terrordåd realiserar i praktiken och utför en undersökning om dådet.

Polisen har vid sidan av Gränsbevakningsväsendet en central roll också i en situation med storskalig invandring, i synnerhet om situationen eskalerar till en störningssituation i samhället och om migrationen utnyttjas som ett medel för hybridpåverkan. I synnerhet i så kallade grå skeden i hotfulla situationer är polisens kapacitet central uttryckligen också med tanke på den yttre säkerheten. En framgångsrik polisverksamhet kan också förhindra att verksamheten eskalerar till att omfattas av andra myndigheters verksamhetsansvar. Stråvan har varit att förbättra reaktionerna på yttre hot som realiserar bland annat genom att ändra territorialövervakningslagen (755/2000) och revidera lagen om Försvarsmaktens handräckning till polisen (342/2022). Utgångspunkten är dock att innan några egentliga identifierbara militära åtgärder vidtas reagerar polisen på situationen. Det är också möjligt att i och med att Finland antogs som medlem av Nordatlantiska fördragsorganisationen kan tröskeln höjas för att tolka

förtäckta fientliga handlingar mot Finland som militära handlingar från en främmande stat som kränker både Finland och försvarsalliansen. I praktiken kan detta innebära att i fortsättningen kommer verksamheten i oklara situationer allt längre att ske inom verksamhetsområdet för inre säkerhet i första hand med polisens befogenheter.

2.2 Polisens beredskap

Polisen är en beredskapsorganisation som svarar på en aktuell situationen med hjälp av ett befintligt ledningssystem och med befintliga personalresurser som utbildats för uppgiften i enlighet med planer som utarbetats på förhand. Utgångspunkten är att polisen har tillräckliga resurser för att kunna producera behövliga polistjänster inom olika verksamhetssektorer och svara effektivt med sina permanenta personalresurser som består av yrkespoliser när hoten realiseras.

Polisen har till sitt förfogande ett operativt beredskapsnivåsystem för planering och ordnande av åtgärder som hänför sig till höjning av den omedelbara beredskapen och organisationssäkerheten. Polisens beredskap regleras relaterat till den rådande hotnivån, särskilda händelser eller samhällssituationen. Polisens beredskapsnivåer är inte kopplade till samhällets beredskapsläge. Med andra ord beslutar polisen själv om beredskapsnivån. Vid behov kan polisens beredskapsnivå höjas till den högsta nivån på grund av en särskild händelse eller ett särskilt hot också under normala förhållanden.

Med hjälp av beredskapsnivåsystemet kan polisens beredskap för operativ verksamhet vid behov höjas inom några timmar. I samband med beredskapsnivåerna har det fastställts vilka åtgärder som ska vidtas i samband med varje nivå. En av de viktigaste åtgärderna i samband med förändringar i beredskapsnivåerna är att säkerställa tillräckliga personalresurser.

Ledningsstrukturerna och personalresurserna stärks vid behov på det sätt som situationen kräver genom en flexibel överföring av resurser inom polisenheterna och mellan olika enheter samt genom olika arbetsskiftsarrangemang. Överföringar av personalresurser inom och mellan polisenheter på grund av punktvisa och kortvariga behov samt stödjande av andra enheter vid behov är en del av polisens vardagliga urval av metoder för att bemöta situationer som avviker från den dagliga polisverksamheten och som kräver omfattande personalresurser. Exempel på sådana situationer är olika massevenemang, statsbesök och stora demonstrationer samt registreringen av invandrare i och med situationen i Ukraina sommaren 2022. På samma sätt svarar polisen på vilken krissituation som helst som uppkommer plötsligt och kräver omfattande resurser. Polisens förmåga att reagera på situationer som kräver omfattande resurser är dock i stor utsträckning regionalt och tidsmässigt punktbetonat. Om ett starkt resursbehov förekommer samtidigt på olika håll i Finland och/eller är långvarigt, kan detta med polisens nuvarande resurser snabbt innebära resursutmaningar, i synnerhet utanför tillväxtcentrumen.

Polisen har med de nuvarande i förhållande till folkmängden klart minsta resurserna i Europa varit tvungen att också i övrigt koncentrera sig på att prioritera sin verksamhet.

I 15 b § i polisförvaltningslagen finns bestämmelser om kompletterande polispersonal. Systemet med kompletterande polispersonal har inte aktiverats en enda gång och det är inte ett funktionsdugligt system. I den tidigare statsrådsförordningen, som numera upphävts, utfärdades kompletterande bestämmelser, men användningen av kompletterande polispersonal begränsades endast till situationer enligt beredskapslagen (1552/2011) eller lagen om försvarstillstånd (1083/1991), vilket i praktiken innebar att bestämmelsen inte tillämpades. Det nuvarande systemet med kompletterande polispersonal motsvarar i praktiken inte kraven i den förändrade säkerhetsmiljön och säkerhetssituationen.

2.3 Handräckning

Enligt 9 kap. 2 § i polislagen (872/2011) ska en myndighet inom ramen för sin behörighet ge polisen sådan handräckning som denna behöver för sina uppdrag. Enligt 2 § i lagen om Försvarmaktens handräckning till polisen har polisen rätt att få handräckning av Försvarmakten endast om handräckning på grund av polisens otillräckliga resurser behövs för utförandet av en uppgift som enligt lag ankommer på polisen och handräckningen kan ges utan att äventyra Försvarmaktens uppgifter enligt 2 § 1 mom. 1 punkten i lagen om försvarmakten.

Bestämmelser om handräckning som Gränsbevakningsväsendet ger finns i 77 § i gränsbevakningslagen (578/2005). Gränsbevakningsväsendet har skyldighet att på begäran ge andra statliga myndigheter handräckning för fullgörande av deras tillsynsskyldigheter enligt lag. Vidare har Gränsbevakningsväsendet skyldighet att ge polisen handräckning som förutsätter användning av sådan utrustning och sådana personalresurser och sakkunnigtjänster som Gränsbevakningsväsendet har och som polisen vid den tidpunkten inte har tillgång till. En förutsättning för handräckningen är att den inte äventyrar utförandet av andra viktiga uppgifter som enligt lag ska skötas av Gränsbevakningsväsendet.

Försvarmaktens och Gränsbevakningsväsendets handräckning till polisen är ett för enskilda situationer lämpligt sätt att utföra sådana uppgifter som ankommer på polisen som tillfälligt kräver omfattande resurser eller sådan specialkompetens eller utrustning eller materiel som polisen inte själv har. I fråga om mer utdragna handräckningsuppdrag begränsas handräckningen däremot av förutsättningen att den inte får äventyra Försvarmaktens försvarsuppgift eller utförandet av andra viktiga uppgifter som föreskrivs för Gränsbevakningsväsendet.

Under undantagsförhållanden eller vid försvarstillstånd prioriterar Försvarmakten sin primära uppgift och höjer sin egen beredskap på grund av försvarsuppgifterna, och då är det sannolikt att Försvarmakten blir tvungen att avstå från att ge handräckning till andra myndigheter. Utdragna handräckningssituationer kan återspeglas i skötseln av andra uppgifter hos de myndigheter som ger handräckning. Dessutom bör det noteras att Försvarmaktens materiel har reserverats för Försvarmaktens truppers behov och att Försvarmakten inte har överskottsmaterial som är reserverat för kontinuerligt stöd till andra myndigheter. Även Gränsbevakningsväsendet och dess gränstrupper deltar i det militära försvaret, vilket innebär att gränstrupperna i militära hotsituationer är bundna till militära uppgifter tillsammans med Försvarmakten.

En förutsättning för handräckning från också Gränsbevakningsväsendet är att den inte äventyrar utförandet av andra viktiga uppgifter som enligt lag ska skötas av Gränsbevakningsväsendet. Till exempel i en situation med omfattande instrumentaliserad inresa är Gränsbevakningsväsendets personal sannolikt bunden till skötseln av sin egen uppgift, vilket avsevärt begränsar Gränsbevakningsväsendets möjligheter att ge andra myndigheter handräckning. Gränsbevakningsväsendets resurser ska i huvudsak riktas till upprätthållandet av gränssäkerheten och upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet i närheten av gränsen. Samtidigt ska Gränsbevakningsväsendet i sin verksamhet också bereda sig på att trygga den territoriella integriteten och på eventuella uppgifter inom det militära försvaret.

Även om handräckning från Försvarmakten och Gränsbevakningsväsendet är ett fungerande och effektivt hjälpmedel under normala förhållanden, kan beredskapen inte ens under normala förhållanden byggas enbart på hjälp från en annan myndighet. Under normala förhållanden kan polisen delvis förlita sig på handräckning från andra säkerhetsmyndigheter, men under undantagsförhållanden eller vid mer omfattande störningssituationer behöver varje

säkerhetsmyndighet en egen reserv. Det är inte möjligt att bygga upp beredskapen på handräckning.

Enligt 125 § i beredskapslagen ska polisen ge de myndigheter som svarar för verkställigheten av beredskapslagen den handräckning som behövs vid verkställigheten av beredskapslagen och de bestämmelser och föreskrifter som har meddelats med stöd av den. Denna skyldighet kan under undantagsförhållanden avsevärt öka polisens uppdragsmängd. Enligt 35 § i lagen om försvarstillstånd ska polisen och övriga myndigheter dessutom ge den handräckning som behövs för verkställigheten av lagen om försvarstillstånd och de föreskrifter som har meddelats med stöd av den.

2.4 Internationellt bistånd

Enligt 9 kap. 9 a § i polislagen har Polisstyrelsen möjlighet att både begära och lämna internationellt bistånd inom ramen för det så kallade Prümsamarbetet och Atlassarbetet, som syftar till att effektivisera samarbetet mellan brottsbekämpande myndigheter och polismyndigheter i bekämpningen av terrorism och gränsöverskridande brottslighet.

Prümsamarbete bedrivs i regel med Sverige. Antalet officiella begäranden om bistånd som grundar sig på Prümlagstiftningen är i genomsnitt två per år (framlagda av Finland och utförda av Sverige). Det kan alltså vara fråga om en gemensam insats som grundar sig på behovet av att bistå till exempel vid större evenemang, katastrofer och allvarliga olyckor eller gemensam patrullering. Det finns inget specifikt geografiskt tillämpningsområde, men i praktiken är biståndet begränsat till trakterna runt den nordliga landgränsen mellan Finland och Sverige.

Samarbete med stöd av Atlasbeslutet har inte tillämpats nationellt. Bistånd av särskilda insatsgrupper med stöd av Atlasbeslutet är lämnande polisiärt bistånd i sådana krissituationer som är försakade av människor och som innebär ett allvarligt direkt fysiskt hot mot personer, egendom, infrastruktur eller institutioner, särskilt tagande av gisslan, kapning och liknande händelser. Biståndet kan bestå av tillhandahållande av utrustning och/eller expertis till den ansökande medlemsstaten och/eller genomförande av operationer på den medlemsstatens territorium.

Inom polisens verksamhetsområde kan med stöd av 9 kap. 9 b § i polislagen även sådant internationellt bistånd begäras och lämnas som inte omfattas av separat EU-lagstiftning eller någon internationell överenskommelse.

2.5 Gränsbevakningsväsendets reserv

Gränsbevakningsväsendet har en egen reserv. Målet för Gränsbevakningsväsendets reserv, som består av gränsbevakare i avsked, är att upprätthålla beredskap för att inom två veckor utnämna 300 gränsbevakare i avsked till ett tjänsteförhållande för viss tid, i regel för skötseln av Gränsbevakningsväsendets lagstadgade uppgifter i situationer där det finns behov av att öka antalet behöriga gränsbevakare. Värnpliktiga som tjänstgör i enlighet med 34 d–34 g § i gränsbevakningslagen och 26 b och 30 § i lagen om Gränsbevakningsväsendets förvaltning (577/2005), kvinnor som antagits till frivillig militärtjänst, kadetter som studerar vid Gräns- och sjöbevakningsskolan i utbildningsprogrammet för officerare samt studerande inom grundkursen för gränsbevakare som fått tillräcklig utbildning för ändamålet kan anlitas som förstärkning inom Gränsbevakningsväsendets verksamhet, om det är nödvändigt av grundad anledning som anknyter till upprätthållandet av gränssäkerheten eller på grund av ett behov som framkommer i Finlands säkerhetspolitiska omgivning. Dessa personer utför rutinmässiga uppgifter under en

gränsbevakningsmans omedelbara uppsikt och tillsyn, till exempel för att utreda personers identitet, stoppa ett fordon eller reglera trafiken.

2.6 Behörighetsvillkor för högre yrkeshögskoleexamen

I Finland har examensutbildningen inom polisbranschen ordnats sedan 2014 i enlighet med principerna i Bolognadeklarationen (1999) så att examenssystemet omfattar yrkeshögskoleexamen och högre yrkeshögskoleexamen. Yrkeshögskoleexamen inom polisbranschen är avsedd för uppgifter inom polismanskapet och högre yrkeshögskoleexamen som utbildning som handleder för uppgifter inom polisbefälet.

Enligt 23 § i lagen om Polisy rkeshögskolan (1164/2013) kan till studier som leder till högre yrkeshögskoleexamen som studerande antas den som har avlagt en lämplig yrkeshögskoleexamen eller en annan lämplig högskoleexamen och som har minst tre års arbetserfarenhet inom branschen i fråga efter det att examen avlades. För dem som har avlagt tjänsteexamen för polisbefäl, polisunderbefälsexamen, tjänsteexamen för polisunderbefäl, grundexamen för polis eller tjänsteexamen för polismanskap och som därefter avlagt lämplig högskoleexamen, kan som arbetserfarenhet godkännas arbetserfarenhet i uppgifter som motsvarar examen under tiden efter det att examen inom polisbranschen avlades.

Enligt 27 § i lagen om Polisy rkeshögskolan beslutar Polisy rkeshögskolan om grunderna för antagningen av studerande och om godkännande som studerande. Enhetliga urvalskriterier ska tillämpas på dem som ansöker om att bli antagna som studerande och som ingår i samma grupp. Urvals- och lämplighetsprov kan användas som grund för antagningen av studerande. Polisy rkeshögskolan beslutar om godkännande som studerande.

Vid beredningen av den regeringsproposition som ledde till att lagen om Polisy rkeshögskolan stiftades (RP 68/2013 rd) har 23 § om den grundutbildning som krävs av den som antas till studier som leder till högre yrkeshögskoleexamen skrivits så att den motsvarar 20 § 3 mom. i den då gällande yrkeshögskolelagen (351/2009), sådant momentet lyder ändrat genom lag 564/2009. Yrkeshögskolelagen upphävdes den 1 januari 2015 genom en ny lag med samma namn med nummer 932/2014. Bestämmelsen om behörighet för högre yrkeshögskoleexamen i 25 § 3 mom. i yrkeshögskolelagen (932/2014) motsvarade 20 § 3 mom. i den tidigare yrkeshögskolelagen (351/2009). Yrkeshögskolelagens 25 § 3 mom. ändrades genom lag 1368/2018 som trädde i kraft den 1 januari 2020. Enligt den ändrade lagen kan som studerande till studier som leder till högre yrkeshögskoleexamen antas den som inte har avlagt yrkeshögskoleexamen eller högskoleexamen, men som yrkeshögskolan på något annat sätt anser ha tillräckliga kunskaper och färdigheter för studierna.

Bestämmelser om omfattningen av de examina som avläggs vid Polisy rkeshögskolan finns i 15 § 1 mom. i lagen om Polisy rkeshögskolan. Omfattningen av de utbildningsprogram som leder till yrkeshögskoleexamen är minst 180 studiepoäng och högst 240 studiepoäng. Omfattningen av de utbildningsprogram som leder till högre yrkeshögskoleexamen är minst 60 studiepoäng och högst 120 studiepoäng. Enligt 3 § 2 mom. i statsrådets förordning om Polisy rkeshögskolan (282/2014) är omfattningen av de studier som leder till yrkeshögskoleexamen för polis 180 studiepoäng. Enligt 3 mom. i samma paragraf är omfattningen av de studier som leder till högre yrkeshögskoleexamen för polis 120 studiepoäng.

Bestämmelser om omfattningen av de examina som avläggs vid yrkeshögskolor finns i 14 § 2 mom. i yrkeshögskolelagen. Studier som leder till en yrkeshögskoleexamen ska till sin längd motsvara heltidsstudier på minst tre och högst fyra läsår. Av särskilda skäl får en utbildning vara längre än så. Studier som leder till en högre yrkeshögskoleexamen ska till sin längd

motsvara heltidsstudier på minst ett och högst ett och ett halvt läsår. Enligt 3 § 3 mom. i statsrådets förordning om Polisyrkeshögskolan (1129/2014) är omfattningen av de studier som leder till högre yrkeshögskoleexamen 60 eller 90 studiepoäng.

Högre yrkeshögskoleexamen inom polisbranschen som avlagts vid Polisyrkeshögskolan och annan högre yrkeshögskoleexamen som avlagts vid en yrkeshögskola som avses i yrkeshögskolelagen (nedan yrkeshögskola) ger formellt samma behörighet för uppgifter som polisbefäl.

Som poliser finns fortfarande många personer som avlagt grundexamen för polis enligt polisens gamla examenssystem och som överväger att skaffa sig den behörighet som krävs för uppgiften som polisbefäl, men som inte har yrkeshögskoleexamen eller högskoleexamen.

Den som avlagt grundexamen för polis vid Polisyrkeshögskolan ska först komplettera grundexamen för polis till yrkeshögskoleexamen inom polisbranschen genom att avlägga studier som omfattar 45 studiepoäng. Därefter kan personen slutföra studierna omfattande 120 studiepoäng för högre yrkeshögskoleexamen inom polisbranschen. Vid en yrkeshögskola kan däremot en person som avlagt grundexamen direkt börja avlägga de studier omfattande 60–90 studiepoäng som ingår i högre yrkeshögskoleexamen.

Enligt 7 § 2 mom. i den upphävda statsrådsförordningen om Polisyrkeshögskolan (283/2005) är omfattningen av grundexamen för polis minst 165 studiepoäng. Enligt de fastställda läroplanerna överensstämde omfattningen av grundexamen för polis med den minimiomfattning som fastställdes genom förordning av statsrådet.

Avläggandet av högre yrkeshögskoleexamen inom polisbranschen vid Polisyrkeshögskolan förutsätter av en person som avlagt grundexamen för polis i gammal form studier som omfattar sammanlagt 330 studiepoäng och av en person som avlagt yrkeshögskoleexamen inom polisbranschen i nuvarande form studier som omfattar sammanlagt 300 studiepoäng.

Vid yrkeshögskolor förutsätter avläggandet av högre yrkeshögskoleexamen studier som omfattar sammanlagt 225–255 studiepoäng för den som avlagt grundexamen för polis i gammal form.

2.7 Åland

Enligt 18 § 6 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) hör allmän ordning och säkerhet till landskapets lagstiftningsbehörighet med de undantag som anges i 27 § 27 punkten (skjutvapen och skjutföremål), 34 punkten (ordningsmaktens verksamhet för tryggnad av statens säkerhet) och 35 punkten (explosiva ämnen till den del statens säkerhet berörs) i den lagen. Också förundersökning hör till rikets lagstiftningsbehörighet enligt 27 § 23 punkten i självstyrelselagen för Åland.

Åland har en egen polismyndighet. Ålands polismyndighet är en polisorganisation som lyder under Ålands landskapsregering, inte under Polisstyrelsen. Uppgiftsfördelningen mellan landskapet Åland och riket har överenskommit i republikens presidents förordning om polisförvaltningen i landskapet Åland (56/2020), nedan *överenskommelseförordningen*. Enligt överenskommelseförordningen ska landskapets polis upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt utföra övriga uppgifter som hör till polisen, om inte något annat föreskrivs eller bestäms. I enlighet med detta sköter landskapet sedvanliga polisuppgifter såväl när det gäller allmän ordning och säkerhet som brottsbekämpning. När det gäller de mest krävande situationerna i polisens verksamhet kan rikets polis däremot ta ledningsansvaret. Landskapets polis ska

underrätta rikets polis om sådana situationer. Rikets polis ska ge handräckning i frågor som gäller polisverksamheten i landskapet.

3 Målsättningar

Syftet med lagförslaget är att inrätta och upprätthålla polisens reserv. Detta förutsätter bestämmelser om ändamålet med reserven, de persongrupper som utgör reserven, utbildningen för reserven, uppgifterna och befogenheterna. Syftet med propositionen är att trygga polisens resurser under alla förhållanden.

Ett annat syfte med lagförslaget är att ge polismän med tillräcklig arbetserfarenhet och studiefärdigheter möjlighet att avlägga högre yrkeshögskoleexamen inom polisbranschen utan att kräva att de först avlägger yrkeshögskoleexamen eller högskoleexamen. Syftet med propositionen är att förkorta den tid som går åt till utbildning som handleder för uppgifter inom polisbefälet, dock utan att ge avkall på omfattningen av högre yrkeshögskoleexamen inom polisbranschen, och att trygga en effektiv användning av polisens utbildningsresurser och tillgången på personer som utbildats för befälsuppgifter.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås det att 15 b § om kompletterande polispersonal i polisförvaltningslagen upphävs och att nya 15 k–15 m § om polisens reserv fogas till den lagen. Bestämmelser om polisens reserv i polisförvaltningslagen är motiverad eftersom polisens reserv som består av reservpoliser är en del av polisens organisation. Av denna orsak skiljer sig lagförslaget på ett betydande sätt från det system med kompletterande polispersonal som föreslås bli upphävt samt från modellen i regeringens proposition 137/2018 rd som förföll och där polisexamen eller polisstudier inte förutsattes. Polisens reserv enligt lagförslaget ska bestå av studerande som avlägger yrkeshögskoleexamen inom polisbranschen i modul 4–7 samt av personer som har polisutbildning men som inte arbetar som polis.

Avsikten är att polisens reserv ska kunna användas vid allvarliga störningssituationer under normala förhållanden, under undantagsförhållanden enligt beredskapslagen och vid försvarstillstånd enligt lagen om försvarstillstånd, när det är nödvändigt för att trygga polisens resurser i alla situationer. Allvarliga störningssituationer under normala förhållanden definieras närmare i propositionen. Vid allvarliga störningssituationer under normala förhållanden har inte undantagsförhållanden eller försvarstillstånd utlysts.

Propositionen innehåller närmare bestämmelser om personuppgiftsansvaret, de uppgifter som ska antecknas i registret och en persons anmälan till registret, återkallande av anmälan samt årlig kontroll av anmälningens giltighet. Propositionen innehåller bestämmelser om omfattningen av och innehållet i den utbildning som krävs av polisstuderande för utnämning till polisens reserv och som härletts ur Polisyrkeshögskolans examensstruktur. Utbildningens minimiinnehåll föreslås vara 45 studiepoäng, vilket motsvarar 1 215 timmar. I propositionen säkerställs också att kompetensen hos dem som utnämns till reserven är aktuell och upprätthålls.

En central fråga i propositionen är uppgifterna och befogenheterna för en reservpolis. Befogenheterna ska vara desamma i alla situationer där reserven används och kunna användas för att utföra uppgifter enligt 1 kap. 1 § i polislagen. Reservpolisens befogenheter är polisens befogenheter. Befogenheterna för en reservpolis som studerar för att avlägga yrkeshögskoleexamen för polis ska utövas under direkt tillsyn och ledning i realtid av en

polisman som utnämns till en tjänst eller till ett tjänsteförhållande för viss tid. Befogenheterna för en sådan person och utövandet av dem motsvarar befogenheterna för en polisstuderande som deltar i praktik i enlighet med 16 § 2 mom. i polisförvaltningsförordningen. En reservpolis utnämns till ett tjänsteförhållande för viss tid vid polisen på basis av personens utbildning, nivå på den tidigare polistjänsten och reservuppdragets karaktär. Polisstuderande utnämns till ett tjänsteförhållande som yngre konstapel.

Användningen av polisstuderande i polisens reserv förutsätter också att det görs en ändring i 31 § 1 mom. i lagen om Polisyreshögskolan och 16 § 2 mom. polisförvaltningsförordningen (158/1996). Till statsrådets förordning om Polisyreshögskolan (282/2014) fogas på motsvarande sätt en detaljerad paragraf om innehållet i polisstuderandes utbildning avseende reserven.

Bestämmelserna i lagförslaget innehåller heltäckande bestämmelser om inrättande, förvaltning, utbildning och befogenheter i fråga om reserven. Jämfört med tidigare arrangemang bildar polisens reserv enligt lagförslaget ett fungerande system med noggranna anvisningar om förberedelserna för och den eventuella aktiveringen av systemet inklusive resurser. Skillnaden jämfört med tidigare är också att bestämmelserna om utbildning (grundutbildning och utbildning som upprätthåller färdigheterna) och befogenheter för polisens reserv utfärdas på lagnivå. Utbildningens innehåll preciseras genom en förordningsändring. Lagförslaget innehåller också en ändring i 1 kap. 10 § i polislagen som gäller uniformen.

Som en fråga separat från polisens reserv innehåller propositionen ett förslag till ändring av 22-23 § i lagen om Polisyreshögskolan. I propositionen föreslås det att också andra polismän än de som avlagt lämplig yrkeshögskoleexamen eller lämplig högskoleexamen ska kunna antas för studier som leder till högre yrkeshögskoleexamen. Dessutom förutsätts det att den som antas som studerande har arbetat som polisman i Finland i minst tre års tid och att Polisyreshögskolan bedömer att personen har tillräckliga färdigheter för studierna. Vidare preciseras statsrådets förordning om Polisyreshögskolan när det gäller visande av kunskaper i det andra inhemska språket genom språkstudier som ingår i högskoleexamen.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Ekonomiska konsekvenser

Kostnaderna för polisens reserv indelas i kostnader för inrättande av systemet, årliga kostnader för upprätthållandet och driftskostnader för reserven.

Propositionen har konsekvenser för statsbudgeten. Propositionen har konsekvenser för polisens utgifter. Kostnaderna för inrättandet och upprätthållandet av reserven ska täckas med befintliga anslag enligt rambesluten för statsfinanserna och enligt statsbudgeten. Om polisens reserv inrättas fattas beslut om de anslag som behövs på sedvanligt sätt inom ramen för det beslutsfattande som gäller budgeten och planen för de offentliga finanserna. Ett likadant finansieringsarrangemang gäller för Gränsbevakningsväsendets reserv.

Inrättandet av polisens reserv medför inga betydande extra kostnader för polisen. Kostnaderna för inrättandet av polisens reserv kan kategoriseras som kostnader i anslutning till inrättandet och förvaltningen av reserven, utbildning och utrustning.

Inrättandet av polisens reserv förutsätter att det förs ett register i vilket antecknas namnet på de personer som anmält sig som frivilliga till reserven, den personbeteckning som behövs för att identifiera personen, kontaktuppgifter samt yrkesmässig specialkompetens. Denna förteckning

ska förvaltas och uppdateras kontinuerligt. Inrättandet och förvaltningen av reserven beräknas kräva en arbetsinsats på sammanlagt cirka 1–2 årsverken vid Polisstyrelsen och polis enheterna per år, som fördelas mellan flera personer. Det genomsnittliga priset per årsverke inom polisen är cirka 83 000 euro, vilket innebär att personalkostnaderna för förvaltningen av reserven är 83 000–166 000 euro.

I samband med utnämning till ett tjänsteförhållande för viss tid görs i regel en normal säkerhetsutredning av personer som fått polisutbildning. Säkerhetsutredningen av polisstuderande görs innan studierna inleds, så för deras del medför säkerhetsutredningsförfarandet inga merkostnader. I fråga om poliser som gått i pension eller har bytt arbete ska en utredning göras, om säkerhetsutredningen inte är i kraft. För att påskynda rekryteringen till polisens reserv kan man genom en särskild föreskrift avvika från vissa principer i anknäpning till säkerhetsutredningen. För närvarande kostar en normal säkerhetsutredning 185 euro.

Polisstyrelsen eller någon annan av den förordnad polis enhet svarar för utbildningen. När det gäller studerande genomförs utbildningen i första hand av Polisyreshögskolans personal i tjänsteförhållande och i utbildningen utnyttjas befintligt och färdigt utbildningsinnehåll. I utbildningen kan vid behov också utnyttjas det utbildarstöd som polis inrättningarna tillhandahåller. För de studerandes del uppstår inga merkostnader, eftersom den utbildning på 45 studiepoäng som krävs ingår i de studerandes studier. Polisyreshögskolan ska uppdatera sin läroplan så att minimimängden utbildning som förutsätts i lagförslaget ges under studierna i modulerna 1–3.

I fråga om andra än polisstuderande medför utbildningen extra arbete beroende på utgångsnivån för personernas kompetens. I den utbildning som upprätthåller färdigheterna ingår en årlig utbildning i användningen av maktmedelsredskap (två gånger per år och nivåprov för skjutvapen) samt en uppdatering av bestämmelserna om polisens befogenheter. Utbildningen genomförs vid polis enheterna med hjälp av utbildningsmaterial som Polisyreshögskolan har färdigställt. Uppskattningsvis medför utbildningen för reservuppdrag extra arbete på cirka 0,5–3 årsverken (1 årsverke = 83 000 euro), sammanlagt 41 500–249 000 euro.

Andra kostnads poster som ska beaktas är rese kostnader, dagtraktamenten och patroner för dem som utbildas. Kostnaden per person för patroner (100) som används i skjutvapen utbildningen är cirka 30 euro per år. För närvarande är heldagpenningen 53 euro per person och dag. Om antalet utbildningsdagar per år är två och antalet personer som utbildas 300, beräknas dagpenning kostnaderna uppgå till 106 euro per person och år. Rese kostnaderna beräknas uppgå till 600–1 400 euro per person och år.

De som lämnar eller går i pension från en polistjänst återlämnar sin personliga utrustning till arbetsgivaren (polis inrättningen). Utrustningen kan således utnyttjas för att utrusta polisens reserv.

För polisstuderande skaffas polisens tjänstkläder vid Polisyreshögskolan i början av studierna. Övrig utrustning som arbetsuppgifterna förutsätter skaffas och överläts till de studerande vid polis enheterna. När det gäller polisens reserv medför utrustandet av de studerande inga merkostnader, men det förutsätter att anskaffningen av tjänstkläder och utrustning omorganiserar och tidigareläggs såväl vid Polisyreshögskolan som vid polis enheterna.

Kostnaderna för den utrustning som skaffas till polisen är följande: grundläggande kläder 1 900 euro/person, tjänstevapen cirka 550 euro/person samt utrustningsbälte, handbojor, OC-spray, skyddsväst och batong cirka 1 000 euro/person.

Eftersom det till de studerande i vilket fall som helst skaffas utrustning och det vid utrustandet av reserven delvis också kan utnyttjas utrustning som returnerats till polisenheterna, medför kostnaderna för utrustandet av reserven endast till en liten del egentliga merkostnader för polisen.

Driftskostnaderna för polisens reserv kan kategoriseras som lönekostnader och kostnader för försäkringsskydd samt kostnader som föranleds av att reserven aktiveras.

Personalen i polisens reserv, det vill säga reservpoliserna, utnämns till ett tjänsteförhållande för viss tid i enlighet med 9 § 1 och 3 mom. i statstjänstemannalagen (750/1994) på basis av uppdragets karaktär. I enlighet med statstjänstemannalagen motsvarar längden på utnämningen längden på det uppskattade behovet. För polisstuderande är tjänstebenämningen yngre konstapel, medan tjänstebenämningen för andra bestäms individuellt med beaktande av deras utbildning, nivån på den tidigare polistjänsten och reservuppdragets karaktär. Vid avlöningen av reservpolisen iakttas det preciserande tjänstekollektivavtalet för polisväsendets lönesystem.

Av polisstuderandena kan cirka 400–500 personer utnämnas till reservpoliser. Lönekostnaderna per månad för en studerande inklusive lönebikostnader är cirka 2 600 euro, vilket innebär att lönekostnaderna för de studerande som utses till reservpoliser uppgår som högst till sammanlagt cirka 1 040 000–1 300 000 euro i månaden.

Personer som sagt upp sig eller avgått med pension från sin tjänst vid polisen kan med deras samtycke anställas som reservpolis i tjänsteförhållande för viss tid. Den största kostnadseffekten uppkommer av lönekostnaderna, som inklusive lönebikostnader är cirka 4 400–4 800 euro per månad för en polismanstjänst. Lönekostnaderna per månad för 300 reservpoliser är 1 320 000–1 440 000 euro.

I enlighet med arbetsgivarens lagstadgade skyldigheter säkerställs en reservpolis försäkringsskydd både i situationer där reserven används (normalt tjänsteförhållande för viss tid) och i fråga om upprätthållandet av reserven och deltagandet i utbildning utöver de situationer där reserven används. Under ett tjänsteförhållande för viss tid är reservpolisernas försäkringsskydd täckt. Försäkringsskyddet för polisstuderande och andra som arbetar inom polisförvaltningen än i polistjänster är täckt. Försäkringsskyddet för personer utanför polisförvaltningen (pensionerade och anställda hos en annan arbetsgivare) täcks separat för situationer med utbildning och upprätthållande av reserven.

En aktivering av reserven medför kostnader i anslutning till förvaltning, introduktion, materielfördelning och utbildning samt andra kostnader i anslutning till användbarheten. Kostnaderna fördelas mellan olika polisenheter.

I propositionen ingår också en ändring av behörighetsvillkoren. I propositionen föreslås att den studietid vid Polisyrkeshögskolan för att uppnå befälsbehörighet som krävs av polismän som avlagt grundexamen för polis enligt polisens gamla examenssystem förkortas till två år i stället för nuvarande tre år.

Eftersom studier för högre yrkeshögskoleexamen bedrivs under arbetstid vid Polisyrkeshögskolan, kan den inbesparade arbetstiden riktas till polisens operativa uppgifter.

Utbildningens inledningsår	Sökande till utbildning, antal	Antagna till utbildning, antal	Antagna till utbildning utan högskoleexamen, antal
2020	128	22	17 (77 %)
2021	89	21	19 (90 %)
2022	176	24	17 (70 %)
2023	135	30	22 (73 %)
2024	142	42	25 (59 %)
2025	169	40	28 (70 %)

Tabell 1. Antalet personer som ansökt och antagits till högre yrkeshögskoleexamen inom polisbranschen 2020–2025.

Kompletteringen av grundexamen till yrkeshögskoleexamen inom polisbranschen för en polis motsvarar en arbetsinsats på ett årsverke. Av dem som antagits som studerande för högre högskoleexamen inom polisbranschen saknar i genomsnitt 73 procent yrkeshögskoleexamen eller högskoleexamen. Således används av polisens arbetstid i genomsnitt 0,73 årsverken för varje person som antagits som studerande till högre yrkeshögskoleexamen.

För närvarande tar det ett år att med fortbildningsstudier komplettera grundexamen för polis till yrkeshögskolenivå och det görs på arbetstid. Under de senaste åren har endast cirka 27 procent av dem som antagits till polisutbildning (högre YH) sedan tidigare avlagt högskoleexamen, vilket innebär att till exempel under de senaste sex åren har i genomsnitt cirka 21 personer inlett polisstudier (högre YH) årligen med fortbildningsstudier på ett år genom vilka de har höjt de tidigare avlagda polisstudierna till polisexamen (YH). De fortbildningsstuderande upptar årligen alltså 21 årsverken, och deras lönekostnader beräknat enligt medelpriset för polisens årsverke (65 000 euro) är cirka 1,37 miljoner euro/år. I och med den nya lagen frigörs denna arbetstid och dessa personalkostnader för polisens operativa verksamhet. På samma sätt kommer mindre kostnadsbesparingar också att uppstå i fråga om de rese- och dagtraktamenten som betalas till fortbildningsstuderande och som slopas i och med den nya lagen. Uppskattningsvis är det fråga om några tiotal tusen euro.

4.2.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

Propositionen har inga konsekvenser för polisens nuvarande ansvar eller behörighet eller för handräckningsarrangemangen. Reserven ska användas av polisen vid särskilda situationer och avsikten är inte att med den avhjälpa polisens resursbehov under normala förhållanden. Propositionen har inga konsekvenser som ökar den ordinarie personalen.

Polisstyrelsen och polisenheterna får nya uppgifter i anslutning till inrättandet och upprätthållandet av polisens reserv samt vid en eventuell aktivering av den. Polisstyrelsen och polisenheterna ska upprätthålla förbindelserna för dem som anmält sig till polisens reserv samt sörja för deras utbildning och upprätthållandet av utbildningen. Polisyrkeshögskolan ska uppdatera sin läroplan så att utbildningen enligt lagförslaget ges som studier i modul 1–3, så att de studerande i modul 4 har slutfört studier som omfattar minst 45 studiepoäng.

Förslaget kan också ha konsekvenser för handräckningsarrangemangen med Försvarmakten eller Gränsbevakningsväsendet så att polisen inte längre behöver handräckning lika ofta eller i lika stor omfattning i situationer där det tidigare har behövts handräckning av Försvarmakten eller Gränsbevakningsväsendet. På så sätt kan Försvarmakten och Gränsbevakningsväsendet

koncentrera sig på skötseln av sin kärnuppgift. Avsikten är dock inte att polisens reserv ska ersätta handräckningsarrangemangen, utan trygga polisens resurser i situationer där handräckning inte är tillgänglig, ändamålsenlig eller tillräcklig för de behov som situationen medför.

I fråga om polisstuderande görs inte någon ansökan om befrielse från skyldigheten att inkallas till militärtjänst enligt 89 § värnpliktslagen (1438/2007) till Försvarsmakten. Polisen och Försvarsmakten avtalar genom en separat överenskommelse att polisstuderande som anmält sig till polisens reserv är vikta för uppgifter i där. Försvarsmakten behöver även i fortsättningen också polisutbildad personal i sin reserv för skötseln av vissa uppgifter enligt lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten (89/2025), nedan *militärdisciplinlagen*, och lagen om militär underrättelseverksamhet (590/2019). Det bör även noteras att Försvarsmakten för sitt behov också för närvarande har reserverat personer som tjänstgör vid polisen, så situationen är inte ny. Största delen av polisens reserv kommer dock att bestå av polisstuderande. Största delen av de uppgifter som ingår i den nämnda lagstiftningen är sådana som polisstuderande sannolikt inte kan anlitas för, eftersom polisstuderande inte har fått full utbildning i förundersökning. Det är möjligt att poliser som arbetar någon annanstans eller är pensionerade kan anlitas för vissa uppgifter enligt den nämnda lagstiftningen, men en del av uppgifterna är sådana som förutsätter en viss tjänsteställning eller specialutbildning. När det gäller anhållningsberättigade tjänstemän försvagar regeringens proposition inte situationen sett ur Försvarsmaktens synvinkel, eftersom polisstuderande, polisutbildade som arbetar någon annanstans eller pensionerade poliser inte är anhållningsberättigade tjänstemän i sina tjänsteuppdrag. Således kan en eventuell överlappning av regeringspropositionen med militärdisciplinlagen och lagen om militär underrättelseverksamhet bedömas bli mycket liten. För att minimera eventuell överlappning måste man ännu noggrannare än tidigare avtala om personreserveringar mellan polisförvaltningen och försvarsförvaltningen. Tjänstemän som är anställda hos polisen arbetar under undantagsförhållanden och vid försvarstillstånd i regel i polisuppgifter (s.k. VAP-reservering).

4.2.3 Konsekvenser för samhället

Propositionen bidrar till att förbättra säkerheten i samhället. Syftet med propositionen är att förbättra polisens beredskap för olika störningssituationer i samhället och trygga polisens resurser under alla förhållanden. Propositionen förbättrar således den övergripande säkerheten.

Polisens reserv är avsedd som ett beredskapsverktyg för polisen och avsikten är inte att med hjälp av reserven låta utföra arbeten som hör till den privata säkerhetsbranschen. Polisens reserv har inga konsekvenser för företagen.

Den största gruppen i polisens reserv utgörs av polisstuderande. När polisstuderande tjänstgör som reservpoliser får de arbetserfarenhet som motsvarar den praktik som ingår i studierna, och därför räknas tjänstgöring i reservuppdrag fullt ut till godo som en del av den praktik som ingår i studierna. Att tjänstgöra i reservuppdrag förlänger således inte studiernas totala längd och fördröjer inte de studerandes utexaminering.

Om personer som inte längre är anställda hos polisen men är anställda hos en annan arbetsgivare används i polisens reserv, kan detta ha konsekvenser både för den statliga arbetsgivaren och för privata arbetsgivare. Att ingå i polisens reserv baserar sig på frivillighet och förutsätter att personen i fråga från fall till fall avtalar om saken med sin arbetsgivare.

4.2.4 Konsekvenser för de grundläggande fri- och rättigheterna

De föreslagna bestämmelserna hänför sig till en regleringskontext som är känslig med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna och där det är fråga om utövande av befogenheterna för de brottsbekämpande myndigheter som är behöriga i brottmål. Genom lagförslaget ändras inte de brottsbekämpande myndigheternas befogenheter.

Syftet med inrättandet av polisens reserv är att trygga polisens resurser i alla situationer. Detta har en direkt inverkan på polisens reaktionsförmåga och polisens förmåga att sköta sina uppgifter. Ett stärkande av polisens kapacitet ökar medborgarnas förtroende för polisen och stöder tryggheten av de grundläggande fri- och rättigheterna, såsom egendomsskyddet och skyddet för privatlivet.

Reservpoliserna utnämns till ett tjänsteförhållande för viss tid inom polisen där de handlar under tjänsteansvar. Reservpoliserna har polisutbildning eller enligt lagförslaget i 15 1 § 1 mom. minst sådan i detalj preciserad utbildning som avses i bestämmelsen om ändring av uppgiften i förordningen om Polisyrkeshögskolan (den nya 5 a §), vilket innebär att de har den kompetens som behövs för att trygga de grundläggande fri- och rättigheterna. Utbildningens omfattning på 45 studiepoäng, det vill säga 1 215 timmar, är betydligt större än till exempel den utbildning för väktare som avses i lagen om privata säkerhetstjänster (1085/2015).

Reservpolisernas uppgifter kommer att vara polisuppgifter, vilka regleras i 1 kap. 1 § i polislagen. En reservpolis får utöva polisbefogenheter, om vilka det föreskrivs i 2 och 3 kap. i polislagen. I fråga om en reservpolis som avlägger yrkeshögskoleexamen för polis är utövandet av polisbefogenheterna bundet till tillsyn och ledning i realtid av en polisman som utnämns till en tjänst eller till ett tjänsteförhållande för viss tid. Detta motsvarar samma arrangemang som tillämpas på polisstuderande som genomgår praktik.

De maktmedelsredskap som är tillåtna för reservpoliser motsvarar de maktmedelsredskap som är tillåtna för väktare och riksdagens säkerhetspersonal. Bestämmelser om reservpolisens rätt att bära och använda maktmedelsredskap föreslås genom en hänvisning på momentnivå till närmare bestämmelser i inrikesministeriets förordning om polisens maktmedel och stoppande av fordon (245/2015), särskilt dess 3–4 §, som utfärdats med stöd av bemyndigandet att utfärda förordning i 9 kap. 10 § 2 mom. i polislagen.

Beslut om att utnämna en person till ett uppdrag som reservpolis vid en polisinrättning fattas av chefen för polisinrättningen. Dessutom förutsätts det i fråga om den som avlägger yrkeshögskoleexamen för polis att personen kan utnämnas för att utföra endast ett uppdrag för vilket personen har tillräcklig utbildning med hänsyn till de befogenheter som uppdraget kräver.

Polisstyrelsen för en förteckning över personer som anmält sig till polisens reserv. Förteckningen bildar ett personregister. Personuppgifterna samlas in för inrättande, upprätthållande och eventuell aktivering av polisens reserv. I propositionen utnyttjas det nationella handlingsutrymmet genom att föreskriva om registret, personuppgiftsansvaret, de personuppgifter som ska antecknas i registret samt anmälan som skyddsåtgärd. I registret antecknas personens anmälan till polisens reserv och dennes namn, den personbeteckning som behövs för att specificera personen, kontaktuppgifter samt uppgift om personens yrkesmässiga specialkompetens. Personuppgifterna utplånas i och med att anmälan att ingå i polisens reserv återkallas antingen på grund av personens egen anmälan eller på grund av att den personuppgiftsansvarige avför personen ur registret. Giltigheten för anmälan ska kontrolleras årligen. Polisstyrelsen är personuppgiftsansvarig för personregistret. Behandlingen av personuppgifterna är noggrant avgränsad och ändamålsbegränsad. Personuppgifterna behandlas

i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (*allmän dataskyddsförordning*) och dataskyddslagen (1050/2018).

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

Inrättandet av polisens reserv som består av polisstuderande, polisutbildade och pensionerade poliser är den enda ändamålsenliga och genomförbara beredskapsformen för polisen. Polisreserven kräver reglering på lagnivå. Ett alternativ kunde ha varit att stifta en speciallag. Den omständigheten att polisreserven avses utgöra en del av polisorganisationen talar dock inte för stiftandet av en speciallag. Den föreslagna reserven kan införas genom ändringar i de gällande bestämmelserna.

När det gäller behörighetsvillkoren kunde tiden för de studier som leder till högre yrkeshögskoleexamen inom polisbranschen förkortas också genom att 3 § 3 mom. i statsrådets förordning om Polisyrkeshögskolans ändras så att bestämmelserna motsvarar det som i 3 § 3 mom. i statsrådets förordning om yrkeshögskolor föreskrivs om 60 eller 90 studiepoäng som omfattningen av studier som leder till högre yrkeshögskoleexamen. Detta skulle dock förutsätta en totalöversyn av läroplanen för högre yrkeshögskoleexamen inom polisbranschen och att man tummar på de nuvarande målen som gäller kompetensen. Därför är en ändring av förordningen inte en primär alternativ handlingsväg.

En annan möjlighet vore att bevara nuläget oförändrat. I det fallet skulle emellertid en allt större del av de poliser som avlagt grundexamen för polis enligt polisens gamla examenssystem mycket sannolikt söka sig till andra yrkeshögskolor än Polisyrkeshögskolan för att avlägga högre yrkeshögskoleexamen.

5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

Sverige

Sveriges regering tillsatte i oktober 2023 en utredare med uppgift att föreslå åtgärder för att stärka polisens beredskap. I utredarens uppdrag ingick att undersöka om polisen borde få en förstärkningsresurs, dvs. huruvida det vore skäl att återinföra det system med en beredskapspolis som avvecklades 2012. Utredningen blev klar i maj 2025. I utredningen föreslås det att det inrättas en polisreserv (reservpolis) bestående av personer som tidigare varit anställda som poliser samt av polisstuderande som är i slutskedet av sina studier. Avsikten är att reservpolisen ska ha fulla polisiära befogenheter och beredskap att sköta alla polisuppgifter i störningssituationer, i situationer med förhöjd beredskap och vid försvarstillstånd. Utredningen är just nu på remiss, varefter regeringen kommer att fatta beslut om de åtgärder man ska gå vidare med. För närvarande ordnas i Sverige under normala förhållanden frivillig polisverksamhet, som inte är egentlig myndighetsverksamhet.

Norge

Norge tillämpar ett system med kompletterande polispersonal för allvarliga störningssituationer under normala förhållanden och för undantagsförhållanden. Norge har också hemvärnstrupper, vilka fungerar som en militär reserv och som i vissa situationer kan stödja polisen.

Estland

Estland tillämpar ett system med kompletterande polispersonal som består av privatpersoner som deltar på frivillig basis. Den frivilliga styrkan införlivas genom systemet i statens organisation och utför offentliga förvaltningsuppgifter under normala förhållanden och under undantagsförhållanden. Uppgifterna omfattar till exempel ordningsövervakning, trafikledning och förebyggande verksamhet. På förordnande och under uppsikt av en polisman kan den kompletterande polispersonalen utöva vissa polisbefogenheter. Systemet är populärt och välorganiserat. År 2023 fanns det 1 200 personer i den kompletterande polispersonalen.

I Estland finns också Kaitseliit, som är hemvärnstrupper och är en mycket viktig del av landets försvarssystem. Kaitseliit är inte en polisreserv men den bedriver ett nära samarbete med polisen, gränsbevakningsväsendet och räddningsmyndigheterna, i synnerhet i krissituationer.

Danmark

Danmark har polisiära hemvärnstrupper som arbetar på frivillig basis under normala förhållanden och undantagsförhållanden. Trupperna har begränsade polisbefogenheter och bistår bland annat vid trafikledning, letande efter försvunna personer och föremål samt bevakning av brottsplatser och upprätthållande av ordningen vid olika evenemang. Specialbistånd (som inte ges under normala förhållanden) till polisen inbegriper i förekommande fall användning av maktmedel mot civila.

Nederländerna

I Nederländerna tillämpas ett system med frivilliga poliser som under normala förhållanden arbetar som stöd för polisen i uppgifter som gäller upprätthållande av allmän ordning och säkerhet, till exempel vid stora publikevenemang och övervakning av vägtrafik och vid transport av gripna. I vissa städer finns det också ordningsvakter (ordningspoliser) som övervakar den allmänna ordningen och samarbetar med polisen. Ordningsvakterna är inte officiella poliser och de har inte polisbefogenheter.

Storbritannien

I Storbritannien tillämpas ett på frivillighet baserat system för bistånd till polisen som används under normala förhållanden. Dessa frivilliga poliser har samma befogenheter som poliser och biträder den ordinarie polisen i olika uppgifter såsom exempelvis övervakning av den allmänna ordningen och säkerheten, brottsutredning och hjälp till medborgarna. De får en utbildning som är utformad för att motsvara polisutbildning. Systemet baserar sig på frivillighet.

I Storbritannien finns också en reserv, Police Community Support Officers (PCSO), som består av avlönad personal i polisuniform som arbetar som en del av polispersonalen. De har inte rätt att gripa personer eller bära vapen, och deras befogenheter är också i övrigt begränsade. Reserven inrättades för att göra polisverksamheten mer synlig och öka den polisiära närvaron och för att bekämpa småbrottslighet och asocialt beteende.

6 Remissvar

6.1 Inledning

Utlåtanden lämnades av Ålands landskapsregering, riksdagens justitieombudsmans kansli, Riksarkivet, justitieministeriet, Polisyrkeshögskolan, Polisstyrelsen, försvarsministeriet, staben för Gränsbevakningsväsendet, skyddspolisen, Finlands Polisorganisationers Förbund, åklagarväsendet, finansministeriet och en enskild person. Kommunikationsministeriet och miljöministeriet meddelade att de inte har något att yttra i ärendet.

Bland remissinstanserna ansåg Polisstyrelsen, Polisyrkeshögskolan, finansministeriet, Gränsbevakningsväsendet, försvarsministeriet, Finlands Polisorganisationers Förbund och åklagarväsendet att propositionen kan understödjas ur flera olika synvinklar, exempelvis med tanke på det försämrade säkerhetsläget och plötsliga förändringar i säkerhetsmiljön, beredskapen inför störningssituationer som kräver stora polisresurser och beredskapen inför undantagsförhållanden samt realiseringen av straffansvar, eftersom reserven kommer att minska trycket på att polisen under undantagsförhållanden måste överföra personer från brottsutredningsuppgifter till sådana uppgifter som reserven kan sköta. Gränsbevakningsväsendet ansåg att polisens reserv kan jämföras med den gällande lagstiftningen om användningen av reserver för gränsbevakare. Riksdagens justitieombudsman ansåg i sitt utlåtande att tryggheten av polisens resurser är ett viktigt mål men att man i första hand bör se till att polisen kan sköta sina egna uppgifter så bra som möjligt utan att anlita reserver. I det utlåtande som gavs av en privatperson lyftes också detta perspektiv fram, och personen förhöll sig allmänt negativt till förslaget om polisens reserv. Skyddspolisens och försvarsministeriets utlåtanden gällde användningen av personer i polistjänst som en del av reserven och samordningen dels i fråga om Försvarsmaktens reserver, dels i fråga om skötseln av Skyddspolisens uppgifter. Ett centralt tema i remissvaren var aktiveringen av reserven och i synnerhet begreppet allvarlig störningssituation under normala förhållanden och definitionen av begreppet. Enligt Polisstyrelsen ansågs det dock inte vara möjligt att a priori ge en heltäckande definition av begreppet, och Polisstyrelsen ansåg att regeringens proposition gav goda exempel på olika tolkningar av sådana situationer. I riksdagens justitieombudsmans och privatpersonens utlåtanden önskade man att exemplen i motiveringen preciseras i fråga om hur polisens reserv skulle ha förbättrat skötseln av de olika situationer som nämns i regeringspropositionen. I utlåtandena framhövs också behovet av att koppla användningen av reserven till ett nödvändighetskriterium. Privatpersonen lyfte också fram proportionalitetskriteriet. Ett annat centralt tema var beslutsnivån i fråga om polisens reserv. I flera utlåtanden frågades det hur den föreliggande regeringspropositionen skiljer sig från den förfallna regeringspropositionen RP 137/2018 rd om reservpoliser i fråga om beslutsnivån (statsrådet), och man önskade att propositionen förtydligas i motiveringen och i den motivering som gäller lagstiftningsordningen med avseende på varför inte statsrådet är beslutsnivån. I en del utlåtanden (exempelvis riksdagens justitieombudsmans utlåtande) förutsattes det också att bestämmelsernas förhållande till grundlagen förtydligas och att det anges om den ska bedömas med avseende på 124 § i grundlagen eller med avseende på 2 § 3 mom. i grundlagen som gäller förvaltningens lagbundenhet och 118 § i grundlagen som gäller tjänsteansvar. För Polisstyrelsen var inrikesminister som beslutsnivå tydlig, eftersom inrikesministern ansvarar för Finlands inre säkerhet på politisk nivå och inrikesministerns direkta dialog med polisöverdirektören också i övrigt ansågs vara en omständighet som talar för denna beslutsnivå. Det tredje centrala temat i remissvaren var reservpolisens befogenheter. Också till denna del förutsattes det att det förtydligas hur propositionen skiljer sig från situationen för reservpolisen enligt den förfallna regeringspropositionen RP 137/2018 rd. Det är också värt att notera att det i flera utlåtanden (Polisstyrelsen, justitieministeriet, Finlands Polisorganisationers Förbund) dryftades om reservpoliser utifrån sin kompetens och erfarenhet lämpar sig att direkt placeras ut i operativt

fältarbete i störningssituationer, exempelvis i omfattande och långvariga upplopp. Därför ansågs det vara viktigt att man bedömer om reservpolisens arbetsinsats inom varje polisenhet borde kunna riktas till uppgifter som en ordinarie polisman kunde lösgöras från. Särskilt i fråga om studerande ansågs det vara viktigt att de får tillräcklig utbildning för uppdragen i reserven och att Polisyrkeshögskolan ger dem en god grund för dem att praktisera i arbetet som polis under handledning under praktikperioden. Finlands Polisorganisationers Förbund lyfte också fram den centrala omständigheten att avsikten är att polisens reserv ska användas i betydande samhälleliga krissituationer, där det jämfört med normala förhållanden finns en höjd risk för att bli föremål för andras användning av maktmedel eller att själv bli tvungen att använda maktmedel, och att detta bör beaktas när reserven används.

6.2 Polisförvaltningslagen

Utifrån remissvaren gjordes det flera preciseringar i bestämmelserna i 15 k § och i motiveringen till den paragrafen. Med anledning av utlåtandet från riksdagens justitieombudsmans kansli togs i paragrafen och motiveringen in ett nödvändighetskriterium i fråga om aktiveringen av polisens reserv. Med anledning av utlåtandet från riksdagens justitieombudsmans kansli och justitieministeriet preciserades i motiveringen tröskeln för aktiveringen av polisens reserv, att reserven ska kallas in endast tillfälligt i allvarliga störningssituationer under normala förhållanden, innehållet i begreppet allvarliga störningssituationer under normala förhållanden samt bestämmelsernas anknytning till arrangemangen för handräckning. Utifrån de sistnämnda utlåtandena och utlåtandet från finansministeriet preciserades det i motiveringen att inrikesministerns beslutanderätt i fråga om aktiveringen och återkallandet av polisens reserv är polisorganisationens operativa beslut, och förfarandet jämförs med beslutsnivån i fråga om Gränsbevakningsväsendets reserv. Med anledning av justitieministeriets utlåtande fogades till lagförslaget en bestämmelse om Polisstyrelsens behörighet att meddela föreskrifter, som preciserades i motiveringen. Bestämmelserna om registret över polisens reserv förtydligades med anledning av justitieministeriets utlåtande i paragraferna och i motiveringen. I synnerhet de bestämmelser som gäller Polisstyrelsens registerföring, utnyttjandet av det nationella handlingsutrymmet och tillämpningen av ett riskbaserat tillvägagångssätt, personbeteckningar, personens egen anmälan till polisens reserv, inhämtande av uppgifter av den berörda personen själv, återtagande av en anmäla samt årlig kontroll av giltigheten för anmälan preciserades i propositionen. Samtidigt preciserades den rättsliga grunden för behandlingen av personuppgifter. Eftersom registerföringen av polisens reserv i regeringens proposition har anvisats Polisstyrelsen genom lag, är den primära rättsliga grunden för behandlingen av personuppgifter artikel 6.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen. Utifrån Riksarkivets utlåtande preciserades motiveringen i fråga om radering av personuppgifter ur registret och genom en hänvisning till arkivlagen som en allmän lag. Med anledning av utlåtandet från Finlands Polisorganisationers Förbund togs i motiveringen in ett omnämnande av avgångsåldern för polismän och av att tjänsteförhållandet med personens samtycke kan förlängas med högst två år.

Ändringar i 15 l § gjordes huvudsakligen utifrån utlåtandena från justitieministeriet och riksdagens justitieombudsmans kansli. Paragrafens 2 mom. ströks i förslaget såsom onödigt. Det bemyndigande att utfärda förordning som ingår i 15 § 2 mom. i lagen om Polisyrkeshögskolan bedöms vara tillräckligt för att utfärda en ändringsförordning avseende den utbildning som krävs för polisens reserv. Det föreslagna 3 mom. ändrades till 2 mom. och ändrades till sitt innehåll så att till momentet fogades en informativ hänvisning till kompletterande bestämmelser om rätten att bära och använda maktmedelsredskap som utfärdats med stöd av 9 kap. 10 § 2 mom. i polislagen och som också ska tillämpas på reservpoliser. Paragrafens föreslagna 4 mom. blev föreslagna 3 mom., och i momentet preciserades det hur Polisstyrelsen ska säkerställa att reservpoliser har aktuell kompetens, genom en hänvisning till

de i lag angivna förutsättningarna enligt 1 och 2 mom. och till den årliga fortbildning som Polisstyrelsen med stöd av 15 k § 2 mom. ska meddela närmare föreskrifter om. Det moment som gällde behörighetsvillkoren för den som utnämns till en tjänst vid polisen slopades som onödigt. I specialmotiveringen gjordes det motsvarande kompletteringar. I synnerhet preciserades det hur Polisstyrelsen i praktiken ska fullgöra sin skyldighet enligt 3 mom. Med anledning av utlåtandet från Finlands Polisorganisationers Förbund preciserades motiveringen i fråga om vikten av att reservpoliser genomgår en hel utbildning.

Utifrån remissvaren preciserades 15 m § och motiveringen till den till flera delar. Med anledning av justitieministeriets utlåtande ströks den andra meningen i 15 m § 1 mom. såsom onödig, eftersom ett nödvändighetskriterium redan ingår i bedömningen av behovet av att aktivera polisens reserv. Till samma moment fogades med anledning av justitieministeriets utlåtande en bestämmelse om att reservpoliser utnämns till ett tjänsteförhållande för viss tid som polis. I 3 mom. fogades utifrån Polisstyrelsens utlåtande teleskopbatonger till de maktmedelsredskap som ska vara tillåtna. Därmed kommer de tillåtna maktmedelsredskapen att motsvara de maktmedelsredskap som är tillåtna för väktare och för riksdagens säkerhetspersonal. Med anledning av de kommentarer som justitieministeriet och riksdagens justitieombudsmans kansli gav i sina utlåtanden ändrades ordningsföljden för momenten i paragrafen så att det moment som gällde utnämning och utseende till reservpolis flyttades före de moment som gällde befogenheterna.

I motiveringen preciserades det med anledning av utlåtandet från riksdagens justitieombudsmans kansli att med ledning i realtid ska avses polisverksamhet som bedrivs i enlighet med polisens ledningssystem under ledning av en polisman som bär ansvaret för utförandet av uppdraget, och i motiveringen redogörs det nu för innehållet i denna polisman verksamhet. I motiveringen preciserades det med anledning av yttrandena från Polisstyrelsen, justitieministeriet och Finlands Polisorganisationers Förbund att för dem som ingår i reserven ska uppdragen inom reserven i första hand anvisas utifrån personens befintliga kompetens och utbildningsnivå, vilket innebär att det från fall till fall ska göras en prövning av huruvida personen ska anvisas sådana polisuppgifter som i stor omfattning inbegriper självständig prövningsrätt eller anvisas biträdande uppgifter, för att bistå polismän i ordinarie tjänst. Vid prövningen ska även tas hänsyn till den exceptionella situationens karaktär samt till arbetarskyddsaspekter. Då kan det vara mer motiverat att använda reservpoliser på så sätt att ordinarie personal lösgörs för uppgifter som krävs för den exceptionella situationen. Utifrån justitieministeriets utlåtande preciserades motiveringen i fråga om utnämning till ett tjänsteförhållande för viss tid och de omständigheter som hänför sig till det (säkerhetsutredning och anteckning i matrikel).

Med anledning av justitieministeriets utlåtande ströks den föreslagna 15 n § såsom onödig, eftersom tjänsteansvaret, tystnadsplikten och tystnadsrätten samt skadeståndsfrågor avseende de personer vid polisens reserv som arbetar i tjänsteförhållande och som utövar befogenheter enligt polislagen ska härledas ur polislagen på grundval av personens tjänsteställning. Tjänsteansvaret omfattar också straffrättsligt tjänsteansvar. Ett förtydligande avseende detta gjordes i motiveringen till 15 m §, som utifrån åklagarväsendets utlåtande dessutom preciserades genom en bestämmelse om att eventuella brottsmisstankar i anslutning till utövandet av reservpolisbefogenheter ska behandlas på det sätt som avses i 2 kap. 4 § i förundersökningslagen.

Utifrån remissvaren gjordes det också andra preciseringar i lagförslaget. På basis av utlåtandet från riksdagens justitieombudsmans kansli preciserades det lagförslag som gällde polisförvaltningslagen avsevärt både i fråga om paragraferna och motiveringen genom att det nu tydligt anges när det rör sig om personer som antecknats i registret på frivillig basis och när

det rör sig om reservpoliser som utnämns till tjänsteförhållanden för viss tid, samt genom ett flertal språkliga korrigeringar. Även korrigeringarna av ordalydelsen i det lagförslag som gällde lagen om Polisyrkeshögskolan har beaktats. Utifrån Ålands landskapsregerings utlåtande ströks i den bedömning som gällde Åland den mening som gällde tolkningen av handräckning från rikspolisen, och det gjordes en språklig ändring av landskapsregeringens namn i den svenskspråkiga versionen. Konsekvensbedömningen preciserades utifrån Polisstyrelsens utlåtande till den del som gällde reservpolisers försäkringsskydd samt utifrån försvarsministeriets utlåtande till den del som gällde förhållandet mellan regeringens proposition och lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten och lagen om militär underrättelseverksamhet samt VAP-reserveringarna.

Motiveringen till lagstiftningsordningen preciserades utifrån utlåtandena från riksdagens justitieombudsmans kansli, Polisstyrelsen och åklagarväsendet genom att följande helheter förtydligades: reservpolisens rättsliga ställning som en del av polisorganisationen, situationer där polisens reserv ska användas, reservpolisers uppgifter, befogenheter och behörighet (med hänsyn till 2 § 3 mom., 119 § 2 mom. och 125 § i grundlagen), beslutsnivån vid aktivering och återkallande av polisens reserv (med hänsyn till 67 § i grundlagen), Polisstyrelsens behörighet att meddela föreskrifter (med hänsyn till 80 § i grundlagen) och frågorna om tjänsteansvar (med hänsyn till 118 § i grundlagen).

Justitieministeriets förslag om att hänvisningen till bestämmelserna om maktmedelsredskap i lagförslaget skulle flyttas från förordningsnivå till lagnivå beaktades inte, eftersom den nuvarande regleringen av maktmedelsredskap bedömdes vara tillräcklig i fråga om polisen, inklusive polisens reserv. I remissvaren lyfte man fram totalreformen av beredskapslagen och i vilken mån propositionen eventuellt har samband med den. I beredskapslagen föreskrivs det om ett förfarande för ibruktagande av befogenheter, som avser helheten av befogenheter under undantagsförhållanden. Regeringens proposition som gäller polisens reserv hör inte till denna helhet, utan avsikten är att beslut om aktivering och återkallande av reserven ska fattas separat när det är nödvändigt för att trygga polisens resurser i de situationer som anges i regeringspropositionen. Av denna orsak har propositionen om polisens reserv inte samband med totalreformen av beredskapslagen, och i propositionen utökas inte heller polisens befogenheter. Begreppet allvarliga störningssituationer under normala förhållanden har preciserats i motiveringen bland annat genom detaljerade och omfattande exempel och ett kriterium om att störningen ska vara av tillfällig karaktär. Att polisens resurser inte är tillräckliga är visserligen ett centralt kriterium för aktiveringen av polisens reserv i alla de situationer som anges i regeringens proposition, men aktiveringen och återkallandet av reserven är bundna till ett nödvändighetskriterium, inte till kriteriet om otillräckliga resurser. Det rör sig alltså inte om ett cirkelresonemang, såsom framförs i remissvaren. Polisens otillräckliga resurser var ett faktum exempelvis 2015 och 2022 då pensionerade poliser och polisstuderande anlätades för att biträda polisen. Ett omnämnande av detta har fogats till motiveringen till 15 k § 3 mom. Situationen påverkas också av betydande förändringar i den nationella och internationella säkerhetspolitiska miljön, vilka behandlas i avsnitt 2 i detta lagförslag. I första hand sköter polisen dock dessa situationer med sina egna resurser. Om resurserna inte räcker till och handräckning inte står till förfogande eller kan fås i tillräcklig utsträckning bedöms frågan om aktiveringen av polisens reserv med hänsyn till huruvida det är nödvändigt. Även ett omnämnande av detta har fogats till motiveringen till 15 k § 3 mom. I remissvaren lyfte man även fram proportionalitetskriteriet. Myndighetens prövning styrs av förvaltningslagen (434/2003) som en allmän lag och av de centrala rättsprinciper inom förvaltningen som ingår i den lagen, såsom principerna om ändamålsbundenhet och proportionalitet. Därför har det inte ansetts nödvändigt att särskilt behandla proportionaliteten i regeringspropositionen. De övriga remissvaren anses ha beaktats genom de ändringar som nämns ovan.

7 Specialmotivering

7.1 Polisförvaltningslagen

15 b §. *Komplettering av polispersonalen.* I propositionen föreslås det att 15 b § i polisförvaltningslagen upphävs. Paragrafen innehåller bestämmelser om ett system med kompletterande polispersonal, som i praktiken inte är funktionsdugligt och som inte motsvarar kraven i den förändrade säkerhetsmiljön.

15 k §. *Polisens reserv.* Paragrafen är ny. I 1 mom. föreslås en bestämmelse om att polisen ska ha en reserv som består av studerande som avlägger yrkeshögskoleexamen inom polisbranschen och av personer med polisutbildning som inte arbetar som polis.

Polisstuderande kommer enligt förslaget att utgöra den största persongruppen i polisens reserv. Uppskattningsvis 400–500 studerande kommer att stå till förfogande för reserven. Personer med polisutbildning som inte arbetar som polis omfattar personer som arbetar någon annanstans än inom polisförvaltningen, personer som arbetar inom polisförvaltningen i någon annan tjänst än en polistjänst samt pensionerade poliser. Antalet personer med polisutbildning som börjar arbeta någon annanstans än inom polisförvaltningen är cirka 130 varje år. Siffran omfattar även personer som utexaminerats efter polistudier och som ännu inte har utnämnts till en polistjänst. Antalet personer med polisutbildning som arbetar inom polisförvaltningen i andra tjänster än polistjänster är 115 (2025). Dessa är de som snabbast kan rekryteras till polisens reserv.

Varje år pensioneras från polisen cirka 60–100 personer. Det handlar om personer som går i ålderspension. Denna grupp kan potentiellt rekryteras till polisens reserv. Under flyktingkrisen 2015 rekryterades 25 pensionerade poliser som stöd för polisen. I 35 § i statstjänstemannalagen finns det allmänna bestämmelser om avgångsåldern. I 15 § 2 mom. i polisförvaltningslagen föreskrivs det i fråga om poliser att avgångsåldern för polismän är 68 år, om inte tjänsteförhållandet med polismannens samtycke förlängs med högst två år.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om de situationer där polisens reserv ska användas. Avsikten är att reserven ska kunna aktiveras vid i 3 mom. avsedda allvarliga störningssituationer under normala förhållanden, under undantagsförhållanden som avses i beredskapslagen eller vid försvarstillstånd som avses i lagen om försvarstillstånd, om det är nödvändigt för att trygga polisens resurser i alla situationer. Enligt förslaget ska inrikesministern fatta beslut om aktivering och återkallande av reserven.

Enligt 12 § i lagen om statsrådet (175/2003) avgörs vid statsrådets allmänna sammanträde ärenden vars samhällspolitiska eller ekonomiska betydelse förutsätter det. I 3–8 § i reglementet för statsrådet (262/2003) anges de ärenden som ska avgöras vid statsrådets allmänna sammanträde. I hänvisningsbestämmelserna i 9 § i reglementet för statsrådet fastställs den beslutanderätt som kvarstår hos ministerierna. Enligt 4 § i statsrådets förordning om inrikesministeriet (1056/2013) avgör ministeriets tjänstemän i enlighet med vad som föreskrivs i ministeriets arbetsordning eller någon annanstans sådana i 36 § i reglementet för statsrådet nämnda ärenden som inte är samhällligt eller ekonomiskt betydelsefulla. Enligt 37 § i inrikesministeriets förordning om inrikesministeriets arbetsordning (1078/2013) avgör ministern ärenden om vilka beslut ska fattas vid ministeriet, om beslutanderätten inte har anförtrots ministeriets tjänstemän i statsrådets förordning om inrikesministeriet eller i arbetsordningen. I 38 § i den förordningen föreskrivs det om tjänstemännens beslutanderätt i andra än samhällligt eller ekonomiskt betydelsefulla ärenden.

Avgöranden om aktivering och återkallande av polisens reserv har en sådan samhällelig och ekonomisk räckvidd att de hör till ministerns beslutanderätt. I den regeringsproposition om en reservpolis (RP 137/2018 rd) vars behandling förföll i riksdagen föreslogs det att statsrådets allmänna sammanträde ska vara beslutsnivån för inkallande av reservpolispersonal. Den reservpolis som föreslås i detta lagförslag skiljer sig dock avsevärt från reservpolisen enligt den regeringsproposition som förföll, eftersom reservpolisen enligt denna proposition kommer att utgöra en del av polisens organisation som en mekanism för beredskapsreglering, och reservpoliserna avses arbeta som poliser i tjänsteförhållanden för viss tid. Beslutet om att aktivera respektive återkalla reserven ska enligt förslaget höra till inrikesministerns behörighet, eftersom det rör sig om ett operativt beslut som gäller polisorganisationens verksamhet. Enligt förslaget ska inrikesministern fatta beslut på framställning av polisöverdirektören. Beslutanderätten begränsas i förslaget genom ett nödvändighetskriterium och genom att den allvarliga störningssituationen under normala förhållanden ska vara av tillfällig karaktär.

Inkallandet av reserven avses vara en sista utväg om polisens egna resurser inte är tillräckliga. Utgångspunkten är att polisen ska sträva efter att bemöta allvarliga störningssituationer med sina egna resurser. Polisens årliga resurser räcker till för normala förhållanden. Polisens nuvarande resurser sett i proportion till folkmängden hör klart till de minsta i Europa. Polisens förmåga att reagera på situationer som kräver omfattande resurser är således i stor utsträckning regionalt och tidsmässigt begränsad. Om ett starkt resursbehov föreligger samtidigt på olika håll i Finland och/eller är långvarigt medför detta snabbt utmaningar i förhållande till polisens nuvarande resurser, i synnerhet utanför tillväxtcentrumen. Detta äventyrar skötseln av de uppgifter som avses i 1 § 1 mom. i polislagen och påverkar på så sätt tillgodoseendet av medborgarnas rättsskydd. Aktiveringen av reserven är också avsedd att vara en sistahandslösning i det fall att handräckning inte kan fås eller kan ges i tillräcklig utsträckning. Exempelvis enligt 78 § 1 mom. i värnpliktslagen får värnpliktiga inte delta i gripande av farliga personer, röjning av sprängladdningar, uppgifter som förutsätter användning av vapenmakt eller andra farliga uppgifter som motsvarar de uppgifter som avses i 1–3 punkten i det momentet.

Däremot ska beslut om anslagsfördelningen för polisens reserv fattas på statsrådsnivå på sedvanligt sätt inom ramen för beslutsfattandet om budgeten och planen för de offentliga finanserna. Detta innebär att statsrådet kommer att fatta beslut om kostnaderna för reserven, av vilka största delen kommer att utgöras av lönekostnader. Ett motsvarande finansieringsarrangemang gäller för Gränsbevakningsväsendets reserv.

Vid bedömningen av beslutsnivån bör hänsyn tas till det förfarande som gäller Gränsbevakningsväsendets reserv. Gränsbevakningsväsendets reserv i avsked har inrättats genom en föreskrift (RVL2222787/RVLDno-2021–3078). Den förvaltningsenhet där tjänstemannen senast tjänstgjorde ansvarar för rekryteringen av tjänstemannen till reserven i avsked. Chefen för förvaltningsenheten utnämner i enlighet med statstjänstemannalagen personen till ett tjänsteförhållande för viss tid och till att sköta ett uppdrag. Sådana värnpliktiga som tjänstgör i enlighet med 34 d–34 g § i gränsbevakningslagen och 26 b och 30 § i lagen om Gränsbevakningsväsendets förvaltning, kvinnor som antagits till frivillig militärtjänst, kadetter som studerar vid Gräns- och sjöbevakningsskolan i utbildningsprogrammet för officerare samt studerande inom grundkursen för gränsbevakare som fått tillräcklig utbildning för ändamålet kan anlitas som förstärkning inom Gränsbevakningsväsendets verksamhet. Beslut om att använda dessa persongrupper i Gränsbevakningsväsendets reserv förutsätter inte beslut på statsrådsnivå.

I 2 mom. föreslås också en bestämmelse om att Polisstyrelsen meddelar en föreskrift om inrättandet och upprätthållandet av polisens reserv. Avsikten är att föreskriften ska utfärdas omedelbart efter det att den föreslagna lagändringen har trätt i kraft. Föreskriften ska innehålla

detaljerade anvisningar till polisenheterna om registret över polisens reserv, ordnandet av utbildning och fortbildning för reserven och reservens utrustning samt om anställningsvillkoren och behörigheten för en person att bli utnämnd till ett tjänsteförhållande.

I 3 mom. föreslås en definition av allvarliga störningssituationer under normala förhållanden. Enligt förslaget ska det röra sig om sådana exceptionella situationer av tillfällig karaktär där det inte är möjligt att upprätthålla allmän ordning och säkerhet med polisens befintliga resurser. Sådana situationer ska enligt förslaget kunna föreligga vid omfattande invandring, naturkatastrofer, allvarliga störningar som covid-19-pandemin eller andra liknande situationer som på ett betydande sätt hotar upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet eller samhällets vitala funktioner och där man bedömer att polisens befintliga resurser inte är tillräckliga. Vid allvarliga störningssituationer under normala förhållanden har man inte utlyst undantagsförhållanden eller försvarstillstånd. Exempel på allvarliga störningssituationer ur polisens synvinkel är flyktingkrisen 2015, nedstängningen av Nyland 2020, inresa med anledning av kriget i Ukraina 2022 och situationen vid östgränsen 2023 i anslutning till instrumentaliserad inresa. Pensionerade poliser anlätades för att biträda polisen 2015, medan polisstudenter anlätades 2022 i situationer som gällde inresa. Nedstängningen av Nyland förutsatte att trafiklederna till Nyland stängdes. Polisens egna resurser (inklusive resurser från andra polisinsatser) räckte inte till för nedstängningen. Spärrar behövdes på landsvägar och flygplatser samt i sjötrafiken och spårtrafiken. Polisen biträdades i trafikledningssuppgifter av beväringar från Försvarsmakten medan Gränsbevakningsväsendet bistod polisen vid övervakningen av sjötrafiken. Trots en omfattande handräckning var stängningen av Nyland inte fullständig, eftersom varken terrängen eller de småvägar som går över landskapsgränsen övervakades. Vid inresandet vid östgränsen 2023 behövde Gränsbevakningsväsendet få kapacitet av polisen vid hanteringen av folkmassorna. Att biståndet behövdes en längre tid blev en utmaning vid användningen av resursen, eftersom det finns endast en snäv marginal för att använda kapaciteten.

En allvarlig störningssituation under normala förhållanden kan uppstå genom hot som riktas mot samhällets kritiska funktioner, statliga organ eller stora folksamlingar, exempelvis en terroristisk handling eller planering av en sådan, händelseförlopp som är omfattande eller sprids till flera orter och som äventyrar allmän ordning eller säkerhet, exempelvis upplopp eller våldsam utvidgning av organiserad brottslighet, omfattande eller allvarliga störningar i kritisk infrastruktur, omfattande invandring eller exceptionell belastning på gränssäkerheten, användning av militära maktmedel eller hot om sådan eller någon annan störningssituation med allvarliga konsekvenser som direkt påverkar den inre säkerheten. Kännetecknande för en allvarlig störningssituation under normala förhållanden är således att den är omfattande, allvarlig och exceptionell, att hotet riktas mot betydande samhälleliga intressen samt att dess konsekvenser realiserar inom polissektorn i upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet.

Definitionen av allvarliga störningssituationer under normala förhållanden har använts också annanstans i lagstiftningen, exempelvis i lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen och om Försörjningsberedskapscentralen (107/2026). I förarbetena till lagen konstateras det att dessa störningssituationer skiljer sig från egentliga undantagsförhållanden till den del att myndigheterna inte behöver ges särskilda befogenheter och det inte är nödvändigt att tillämpa beredskapslagen eller lagen om försvarstillstånd, vilka utfärdats med tanke på undantagsförhållanden. Dessa situationer är allvarligare än störningssituationer men lindrigare än de störningssituationer som ligger till grund för konstaterande av undantagsförhållanden enligt beredskapslagen. Som exempel nämns i förarbetena till lagen sådana allvarliga störningssituationer som drabbar funktionen i kraftförsörjningen och i informationssystemen. Också i motiveringen till 281 § i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation (917/2014) nämns störningssituationer under normala förhållanden. Enligt motiveringen kan som sådana

störningar betraktas händelser som till naturen kan vara mycket olika och som orsakar eller hotar att orsaka skadliga konsekvenser för samhället. Som exempel nämns i motiveringen bland annat olika naturkatastrofer, såsom extrema väderförhållanden eller allvarliga epidemier, lokala eller nationella katastrofer, ofog, brottslighet eller terrorism, skadliga kränkningar av informationssäkerheten samt otaliga andra olika hot mot samhällets säkerhet som ändå inte innebär sådana undantagsförhållanden som avses i beredskapslagen.

Bedömningen av om en störning är tillfällig görs från fall till fall genom tidsmässig begränsning (störningens varaktighet kan bedömas vara kort eller begränsad på förhand) och en objektiv och helhetsbetonad bedömning av förhållandena utifrån konkreta fakta som är tillgängliga från fall till fall. I rättslitteraturen är det tillfälliga arrangemanget tidsbegränsat, avsiktligt temporärt och på basis av en helhetsbedömning av omständigheterna begränsat till sin varaktighet. Myndighetens prövning styrs av förvaltningslagen som en allmän lag och av de centrala rättsprinciper inom förvaltningen som ingår i den lagen, såsom principerna om ändamålsbundenhet och proportionalitet.

Avsikten är att tröskeln för att aktivera polisens reserv ska vara hög, och reserven ska inte användas för att ersätta polisens ordinarie resurser. Reservens ska enligt förslaget användas i uppgifter enligt 1 kap. 1 § i polislagen i situationer där polisens befintliga resurser inte är tillräckliga och där det är nödvändigt att tillfälligt öka antalet poliser som har polisbefogenheter. Användningen av reserven ska vara bunden till exceptionella störningssituationer och till ett nödvändighetskriterium. När störningssituationen är över finns det inte längre någon grund för att använda reserven. Detta innebär att inrikesministern fattar beslut om återkallande av reserven. Vid bedömningen av behovet av att kalla in reserven ska hänsyn även tas till möjligheten att få handräckning av Gränsbevakningsväsendet eller Försvarsmakten. Handräckning avses vara det primära alternativet vid störningssituationer, och avsikten är inte att polisens reserv ska ersätta de befintliga arrangemangen för handräckning, utan reserven ska komplettera dessa arrangemang som en sista utväg i situationer där handräckning inte kan fås eller den annars inte är tillräcklig för att trygga polisens resurser i det aktuella läget. Antalet personer som utses till polisens reserv kommer att bero på situationen och på antalet personer som anmält sig till registret över reserven. I lagförslaget har det bedömts att som mest cirka 400–500 personer kommer att kunna utses till reserven om situationen kräver det.

I 4 mom. föreslås en bestämmelse om att polisen ska föra ett register för förvaltningen av reserven. Polisstyrelsen avses vara personuppgiftsansvarig. Polisstyrelsen är personuppgiftsansvarig i fråga om många riksomfattande personregister, exempelvis i fråga om register som innehåller sådana uppgifter som avses i 2 kap. i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (616/2019). Polisstyrelsen svarar för behandlingen och förvaringen av uppgifterna samt för att uppgifterna är riktiga. Polisstyrelsens register används av polisenheterna, och Polisstyrelsen ger dem behövliga anvisningar om behandlingen av personuppgifterna i registret. Registret över polisens reserv kommer att vara ett register som omfattas av Polisstyrelsens personuppgiftsansvar. Polisstyrelsen ska ge de polisenheter som använder registret anvisningar om behandlingen av personuppgifterna i registret. Liksom i fråga om andra riksomfattande register som omfattas av Polisstyrelsens personuppgiftsansvar rör det sig inte i fråga om registret över polisens reserv om gemensamt personuppgiftsansvar.

I momentet föreslås det också att i 1 mom. avsedda personer kan anmäla sig till registret. I registret över polisens reserv ska då antecknas personens namn, den personbeteckning som behövs för att specificera personen, kontaktuppgifter samt uppgift om personens yrkesmässiga specialkompetens. I registret kommer det inte att behandlas uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter. Den anmälan som avses i det föreslagna momentet ska kunna

återtas genom personens egen anmälan. Giltigheten för anmälan ska enligt förslaget kontrolleras årligen.

Enligt förslaget ska anmälan till polisens reserv basera sig på frivillighet. Således kan en person som avses i 1 mom. anmäla sig till registret, vilket innebär att personen står till förfogande för att eventuell utses till reservpolis. De uppgifter som ska antecknas i registret inhämtas hos den berörda personen. Personen får återta sin anmälan genom egen anmälan. Polisen ska radera personuppgifterna ur registret om personen enligt egen anmälan har återtagit anmälan, eller enligt prövning, där hänsyn tas till exempelvis personens ålder, fysiska kondition, hälsa, oförvitlighet och aktivitet i att delta i den utbildning som ordnas. Giltigheten för anmälan ska enligt förslaget kontrolleras årligen. Att en person anmält sig till polisens reserv och registrerats i registret över polisens reserv innebär ännu inte att personen har utsetts till reservpolis. Bestämmelser om förfarandet för att utse en person till reservpolis föreslås i 15 m § 1 mom.

Vid behandlingen av personuppgifter i registret ska villkoren i den allmänna dataskyddsförordningen och i dataskyddslagen iakttas. Personuppgifterna i registret ska få lagras i en form som möjliggör identifiering av den registrerade endast under den tid som behövs med hänsyn till ändamålet med behandlingen, varefter personuppgifterna ska raderas. Uppgifterna i registret ska raderas omedelbart efter det att den registrerade har återtagit sin anmälan om att han eller hon står till förfogande för polisens reserv. Om en person inte längre uppfyller villkoren för att höra till reserven, ska personuppgifterna raderas ur registret.

Raderingen av uppgifterna ur registret efter det att den registrerade har återtagit sin anmälan eller inte längre uppfyller villkoren för att ingå i registret innebär inte att uppgifterna slutligt utplånas, dvs. förstörs, utan att de avförs ur det aktiva registret (HFD 2017:34). Den allmänna dataskyddsförordningen och dataskyddslagen tillåter att personuppgifter som det har bestämts att ska raderas bevaras och i övrigt behandlas för arkivändamål av allmänt intresse. Arkiveringen av uppgifter regleras i arkivlagen (831/1994).

I lagförslaget utnyttjas det nationella handlingsutrymme som grundar sig på den allmänna dataskyddsförordningen till den del det omfattar särskilda bestämmelser om behandlingen av personuppgifter. För behandlingen av personuppgifter ska det finnas en sådan allmän rättslig grund som avses i artikel 6 i den allmänna dataskyddsförordningen. I regeringens proposition kommer behandling av personuppgifter att ske i registret över polisens reserv (15 k § 4 mom.) och i samband med att en person utses till ett uppdrag som reservpolis (15 m § 1 mom.). Grunden för behandlingen av personuppgifter är artikel 6.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen. Enligt artikeln är behandlingen av personuppgifter laglig om behandlingen är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse. Med beaktande av att det i lagförslaget föreskrivs om polisens uppgift att i egenskap av personuppgiftsansvarig förvalta registret över reserven och utse personer till reservpoliser, ska den primära grunden för behandlingen av personuppgifter som avses i propositionen vara artikel 6.1 c.

I kapitel III i den allmänna dataskyddsförordningen föreskrivs det om den registrerades rättigheter. Det är delvis den rättsliga grunden för behandlingen som avgör vilka rättigheter för en registrerad som ska tillämpas på behandlingen av personuppgifter. Rätten till radering enligt artikel 17 i förordningen tillämpas inte om personuppgifter behandlas för att uppfylla en rättslig förpliktelse som kräver behandling enligt unionsrätten eller enligt en medlemsstats nationella rätt som den personuppgiftsansvarige omfattas av eller för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som är ett led i myndighetsutövning som utförs av den personuppgiftsansvarige. Rätten till dataportabilitet enligt artikel 20 i förordningen tillämpas för sin del endast på behandling som grundar sig på samtycke eller ett avtal. Dessutom omfattar rätten enligt artikel 21 att göra invändningar mot behandling av uppgifter endast sådan behandling som är

nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning eller för ändamål som rör den personuppgiftsansvariges eller en tredje parts berättigade intressen. Eftersom polisen kommer att behandla personuppgifterna i registret över reserven i syfte att utföra sina lagstadgade uppgifter kommer artiklarna 17, 20 och 21 i förordningen inte att tillämpas på behandlingen.

Behandlingen av personuppgifter kan inte direkt basera sig på nämnda led i dataskyddsförordningen, utan enligt artikel 6.3 i den förordningen ska grunden för behandlingen fastställas antingen i enlighet med unionsrätten eller med en medlemsstats nationella rätt som den personuppgiftsansvarige omfattas av. Eftersom det inte finns någon unionslagstiftning på området, bör det i nationell lagstiftning utfärdas särskilda bestämmelser om behandlingen av personuppgifter i registret över polisens reserv. Eftersom på utnämningen till ett tjänsteförhållande tillämpas bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen, dataskyddslagen och statstjänstemannalagen behöver inga kompletterande nationella bestämmelser utfärdas. Användningen av det nationella handlingsutrymmet i fråga om registret över polisens reserv grundar sig enligt förslaget på artikel 6.3 i dataskyddsförordningen, enligt vilken bestämmelserna i förordningen kan anpassas genom att det utfärdas särskilda bestämmelser om till exempel typen av uppgifter som ska behandlas, de registrerade, utlämnandet av personuppgifter och ändamålsbegränsningen i behandlingen. Vid användningen av det nationella handlingsutrymmet bör man dessutom tillämpa ett riskbaserat förhållningssätt. Det nationella handlingsutrymmet utnyttjas i regeringens proposition genom bestämmelser om registerföringen, typen av uppgifter som behandlas, användningsändamålet, särskilda situationer (personbeteckning) samt om skyddsåtgärder.

Kraven på nödvändighet och proportionalitet och ett riskbaserat förhållningssätt i fråga om de bestämmelser som ingår i lagförslaget bedöms i avsnitt 12.

151 §. Utbildning. Paragrafen är ny. I 1 mom. föreslås en bestämmelse om att till polisens reserv ska kunna utses den som har avlagt yrkeshögskoleexamen inom polisbranschen enligt 24 § i lagen om Polisyrkeshögskolan eller grundexamen för polis eller tjänsteexamen för polismanskap enligt tidigare gällande lagstiftning eller som i studier som ingår i yrkeshögskoleexamen inom polisbranschen har avlagt helheter som avser grundläggande och mänskliga rättigheter, polisens uppgifter och befogenheter samt grunderna för den operativa verksamheten. Utbildningens omfattning avses vara minst 45 studiepoäng.

Dessa 45 studiepoäng motsvarar studier omfattande 1 215 timmar. Studiernas omfattning är betydligt större än vad som krävs av väktare. Grundutbildningen för väktare som avses i lagen om privata säkerhetstjänster omfattar 120 timmar och motsvarande utbildning för tillfälliga väktare 80 timmar. Timantalet i grundkursen för ordningsvakter är 40 timmar. Syftet med reservutbildningen för polisstuderande är att ge studerandena full beredskap att arbeta som reservpolis.

Innehållet i och omfattningen av den utbildning som krävs för en reservpolis som avlägger yrkeshögskoleexamen för polis avses bli preciserad genom en förordning om ändring av statsrådets förordning om Polisyrkeshögskolan (282/2014), som utfärdas med stöd av 15 § 2 mom. i lagen om Polisyrkeshögskolan. Ett utkast till bestämmelser om detta finns i det utkast till förordning som finns som bilaga till regeringspropositionen.

I den föreslagna paragrafens 2 mom. ingår en informativ bestämmelse om att bestämmelser om rätten för en reservpolis att bära och använda maktmedelsredskap finns i bestämmelser som utfärdats med stöd av 9 kap. 10 § 2 mom. i polislagen. Med detta hänvisas till bestämmelserna i inrikesministeriets förordning om polisens maktmedel och stoppande av fordon (245/2015).

Enligt 4 § i den förordningen har polismän och andra tjänstemän som är anställda vid polisförvaltningen rätt att bära och använda maktmedelsredskap endast om de har fått utbildning i användning av ifrågasvarande maktmedelsredskap, deltagit i sådan i 3 § i förordningen nämnd utbildning som upprätthåller färdigheterna och i övningar samt utfört ett nivåprov för maktmedelsredskap.

I den föreslagna paragrafens 3 mom. i föreslås bestämmelser om att Polisstyrelsen genom utbildning som genomförs i enlighet med 1 och 2 mom. och genom årlig fortbildning ska säkerställa att reservpoliser har aktuell kompetens.

I enlighet med gällande lagstiftning ordnar Polisyrkeshögskolan de studier som leder till yrkeshögskoleexamen inom polisbranschen i enlighet med den läroplan som Polisyrkeshögskolans styrelse har godkänt. De studier omfattande minst 45 studiepoäng som ska krävas av studerande som hör till polisensreserven avses vara en del av de studier som ingår i yrkeshögskoleexamen inom polisbranschen och som ordnas i enlighet med den läroplan som Polisyrkeshögskolans styrelse har godkänt. Enligt 3 § 2 mom. i inrikesministeriets förordning om polisens maktmedel och stoppande av fordon svarar Polisyrkeshögskolan för den grundläggande utbildning i användningen av maktmedel som ges varje studerande inom yrkeshögskoleexamen inom polisbranschen och som ingår i den ovannämnda utbildning omfattande 45 studiepoäng som krävs av studerande som utses till reservpoliser. Polisstyrelsen kan förordna en eller flera polisenheter att ordna sådana övningar och sådant nivåprov för tjänstevapen som avses i inrikesministeriets förordning för dem som anmält sig till polisens reserv och som inte är studerande vid Polisyrkeshögskolan eller tjänstgör som polismän. Annan repetitionsutbildning för dem som hör till polisens reserv kan genomföras inom ramen för fortbildningen för poliser vid Polisyrkeshögskolan eller vid någon annan polisenhet som Polisstyrelsen bestämmer. När en reservpolis har utnämnts till ett tjänsteförhållande för viss tid ska den polisenhet där reservpolisen tjänstgör se till att personen görs förtrogen med uppdraget.

15 m §. Utnämning, uppgifter och befogenheter. Paragrafen är ny. I 1 mom. föreslås en bestämmelse om att beslut om att utse en person till ett uppdrag som reservpolis vid en polisinsättning ska fattas av chefen för polisinsättningen. Den utnämmande myndigheten utnämner med stöd av 9 § i statstjänstemannalagen reservpolisen till ett tjänsteförhållande för viss tid som polis med personens samtycke. I utnämningsbeslutet bestäms tjänstestället samt uppdragets art. En person som avlägger yrkeshögskoleexamen för polis ska enligt förslaget kunna utses endast för att utföra endast sådana uppdrag för vilka personen har tillräcklig utbildning och kompetens med hänsyn till de befogenheter som uppdraget kräver. För dem som ingår i reserven ska uppdragen inom reserven i första hand anvisas utifrån personens befintliga kompetens och utbildningsnivå. Detta ska alltid innebära en prövning från fall till fall av huruvida personen ska anvisas polisuppgifter som inbegriper omfattande självständig prövningsrätt eller biträdande uppgifter där det bistår polismän i ordinarie tjänst.

Reservpoliser ska i princip stå till förfogande för samtliga uppgifter enligt 1 § 1 mom. i polislagen, beroende på personens kompetens och utbildningsnivå. Avsikten är att reservpoliser ska sättas in i exceptionella situationer, där risken för att möta motstånd är förhöjd jämfört med normala förhållanden. Reservpoliserna kommer utifrån sin kompetens och erfarenhet inte nödvändigtvis eller åtminstone inte till alla delar att lämna sig för sådana uppgifter som krävs i en exceptionell situation. Sådana situationer kan vara exempelvis stora och långvariga upplopp. När en reservpolis utses och ges ett uppdrag ska hänsyn tas till reservpolisens användbarhet för sådana uppgifter från vilka man kan överföra personal i ordinarie tjänst till de uppgifter som krävs i den exceptionella situationen. Arbetskyddet ska säkerställas genom lag både i fråga om reservpoliser och dem som arbetar med reservpoliser.

Polisstuderande ska enligt förslaget utnämnas till ett tjänsteförhållande som yngre konstapel. Det föreslås att 16 § 2 mom. i polisförvaltningsförordningen ändras så att till momentet fogas en bestämmelse om att en polisstuderande kan utnämnas till ett tjänsteförhållande som yngre konstapel i polisens reserv. Genom en ändring av 31 § i lagen om Polisyrkeshögskolan som gäller den föreskrivna maximala studietiden fogas till paragrafen en bestämmelse om att det att den studerande utses till polisens reserv inte ska påverka maximitiden för studierna. Verksamheten i reserven ska till fullo räknas som en del av den praktik som en studerande ska genomföra under studietiden.

Den som utnämns till ett tjänsteförhållande ska uppfylla de allmänna behörighetsvillkoren enligt 125 § i grundlagen och statstjänstemannalagen, behörighetsvillkoren enligt 16 § i polisförvaltningsförordningen samt de förutsättningar som följer av 15 l § 1-2 mom. i denna proposition. I samband med utnämning av en person till ett tjänsteförhållande för viss tid görs det i regel en normal säkerhetsutredning av person i fråga om dem som fått polisutbildning. För att påskynda rekryteringen till polisens reserv kan man genom ett särskilt förordnande göra undantag från vissa principer i anknytning till säkerhetsutredning. För polisstuderande har det redan gjorts en säkerhetsutredning. När en person utses till reservpolis för viss tid ska det i enlighet med matrikellagen (1010/1989) göras en anteckning i om detta i matrikeln för personen.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om att en reservpolis har rätt att utöva polisbefogenheter vid allvarliga störningssituationer under normala förhållanden, under undantagsförhållanden samt vid försvarstillstånd för att utföra sådana uppgifter som anges i 1 kap. 1 § i polislagen.

Avsikten är att reservpoliser ska vara en del av polisen, inte ett fristående organ. Enligt förslaget ska en reservpolis utnämnas till ett tjänsteförhållande för viss tid som polis. Reservpolisernas uppgifter kommer att vara polisuppgifter, vilka regleras i 1 kap. 1 § i polislagen. Avsikten är att reservpoliser ska kallas in tillfälligt, och användningen ska vara bunden till ett nödvändighetskriterium vid allvarliga störningssituationer under normala förhållanden, under undantagsförhållanden eller vid försvarstillstånd.

I 2 mom. föreslås också bestämmelser om befogenheterna för en reservpolis som avlägger yrkeshögskoleexamen för polis. Dessa befogenheter ska enligt förslaget utövas under direkt tillsyn och ledning i realtid av en polis som utnämnts till en tjänst eller till ett tjänsteförhållande för viss tid. Med ledning i realtid ska avses polisverksamhet som bedrivs i enlighet med polisens ledningssystem under ledning av en polisman som bär ansvaret för utförandet av uppdraget. Den polisman som bär ansvaret för utförandet av uppdraget kan vara exempelvis den patrullchef eller den polisman som leder situationen som i enlighet med statsrådets förordning om polisen (1080/2013) är förman för de underlydande polismännen. Avsikten är att reservpolisen ska utöva de befogenheter som den polisman som bär ansvaret för utförandet av uppdraget har beslutat om i egenskap av förman. Med utövande av befogenheter under direkt tillsyn ska avses utövande av befogenheter så att den polisman som bär ansvaret för utförandet av uppdraget är fysiskt närvarande eller kan nå exempelvis via en kommunikationsförbindelse i realtid. I praktiken kommer den polisman som bär ansvaret för utförandet av uppdraget att delta i uppdraget tillsammans med reservpolisen, men beroende på uppdraget kan övervakningen även ske med hjälp av kommunikation i realtid.

Bestämmelserna om befogenheterna motsvarar befogenheterna för polisstuderande som fullgör arbetspraktik enligt 16 § 2 mom. i polisförvaltningsförordningen. En polisstuderande som fullgör praktik arbetar med polisbefogenheter men under ledning av en polis som innehar en tjänst. Det föreslås att 16 § 2 mom. i polisförvaltningsförordningen ändras så att en polisstuderande kan utnämnas till ett tjänsteförhållande som yngre konstapel också i polisens

reserv. Avsikten är att den kompetens som en reservpolis åtminstone ska ha ska anges i 15 l § 1 och 2 mom. och i den 5 a § som föreslås i förordningen om polisyrkeshögskoleutbildning och som gäller studier som krävs för uppdrag i polisens reserv. Båda utkastet till förordning finns som bilaga till lagförslaget.

En person som utses till reservpolis ska ges ett sådant uppdrag och sådana befogenheter som motsvarar personens utbildning. Den som avlägger yrkeshögskoleexamen för polis kan utses endast för att utföra sådana uppdrag för vilka personen har tillräcklig utbildning med hänsyn till de befogenheter som uppdraget kräver. Uppdragen kan innefatta ingrepp i de grundläggande fri- och rättigheterna. Den utbildning som polisstuderande ska ha innefattar en omfattande utbildning i grundläggande och mänskliga rättigheter, polisens befogenheter och grunderna för den operativa verksamheten. En polisstuderande utövar också sina befogenheter under direkt tillsyn och ledning i realtid.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om befogenheterna för den som utsetts till polisens reserv att använda maktmedel. I momentet ska det genom en hänvisning till bestämmelserna om användning av maktmedel i polislagen föreskrivas att bestämmelser om rätten för den som utsetts till polisens reserv att använda maktmedel finns i 2 kap. 17–20 § i den lagen. Maktmedelsredskap som ska vara tillåtna för en person som utsetts till polisens reserv är enligt förslaget skjutvapen enligt 2 § i skjutvapenlagen (1/1998) och gasspray enligt 11 § i den lagen samt handbojor, högst 70 cm långa batonger och teleskopbatonger.

Den som utsetts till polisens reserv ska få förse med personligt tjänstevapen endast när de förutsättningar som anges i 4 § i inrikesministeriets förordning om polisens maktmedel och stoppande av fordon är uppfyllda. De maktmedelsredskap som är tillåtna för reservpoliser motsvarar vad som föreskrivs om maktmedelsredskap för väktare i 18 § i lagen om privata säkerhetstjänster och om maktmedelsredskap för säkerhetspersoner i 19 § i lagen om säkerhetsskydd i riksdagen (1421/2025).

Närmare bestämmelser om användningen av maktmedelsredskap finns i 2 kap. 17–20 § i polislagen. I 19 § 1 mom. i den lagen anges följande om användning av skjutvapen: Skjutvapen får användas endast när det är fråga om att stoppa en persons verksamhet som orsakar direkt och allvarlig fara för någon annans liv eller hälsa och det inte finns något lindrigare sätt att stoppa verksamheten. Skjutvapen får dessutom användas i brådskande och viktiga uppdrag för att avlägsna föremål, djur eller motsvarande hinder. Skjutvapen får inte användas för att skingra folksamlingar, om det inte i vapnen används gaspatroner eller andra motsvarande projektiler i enlighet med särskilda föreskrifter. Bestämmelser om användning av maktmedel och lindring av straffansvar finns i 4 kap. 6 och 7 § i strafflagen (39/1889) och bestämmelser om nödvärn i 4 kap. 4 § i den lagen.

I fråga om en reservpolis som avlägger yrkeshögskoleexamen för polis föränleds behovet av skjutvapen av polisens breda verksamhetsfält, där även en lugn situation mycket snabbt kan eskalera till en nivå som kan kräva också extrema maktmedel. Att skjutvapen används kan inte kategoriskt uteslutas i det fall att en situation förvärras. Polisens användning av maktmedel är föremål för styrning, och i synnerhet användningen av vapen är strikt normerad. Enligt de gällande bestämmelserna ska beslut om vapenhot och avlossande av skott fattas av en polisman som hör till befälet, om detta är möjligt med beaktande av hur brådskande situationen är. För den som är föremål för polisens åtgärder har det i praktiken ingen relevans om huruvida det rör sig om en polis i reserven eller en polis i en ordinarie tjänst. Vid ett obehörigt angrepp måste dessa poliser ha lika möjligheter att försvara sig.

Utbildningen för en reservpolis som avlägger yrkeshögskoleexamen för polis är betydligt mer omfattande än utbildningen för aktörerna inom den privata säkerhetsbranschen. Utbildningen omfattar de grundläggande och mänskliga rättigheterna, polisens uppgifter och befogenheter, grunderna för den operativa verksamheten samt utbildning i användning av maktmedelsredskap. Den utbildningsbakgrund som en polisstuderande har ger personen en god grund att som reservpolis agera ansvarsfullt utifrån sina befogenheter och med respekt för grundläggande fri- och rättigheter och mänskliga rättigheter. Det tjänsteansvar och den tystnadsplikt och tystnadsrätt samt de skadeståndsfrågor som ska gälla för reservpoliser som utövar befogenheter enligt polislagen kommer att härledas ur polislagen på basis av personens tjänsteställning. Tjänsteansvaret omfattar också straffrättsligt tjänsteansvar. Avsikten är att eventuella brottsmisstankar som hänför sig till utövandet av reservpolisens befogenheter ska behandlas på det sätt som avses i 2 kap. 4 § i förundersökningslagen (805/2011).

7.2 Lagen om Polisyrokeshögskolan

22 §. Behörighet för studier som leder till yrkeshögskoleexamen. Enligt 23 § i lagförslaget ska den som har avlagt grundexamen för polis eller tjänsteexamen för polismanskap enligt polisens gamla examenssystem utifrån prövning vara behörig för studier som leder till högre yrkeshögskoleexamen utan att först behöva avlägga yrkeshögskoleexamen. Således är bestämmelsen i gällande 22 § om att tidigare tjänsteexamina för polis ger behörighet för studier som leder till yrkeshögskoleexamen onödig. Eftersom det dock fortfarande ska krävas att lärarna vid Polisyrokeshögskolan har högskoleexamen, föreslås det att den behörighet för studier som leder till yrkeshögskoleexamen som avses i 22 § 1 mom. 3 eller 4 punkten begränsas till att gälla endast poliser som utnämns till lärare vid Polisyrokeshögskolan, vilka ska kunna avlägga yrkeshögskoleexamen inom polisbranschen. I praktiken kommer lärarna att beviljas studierätt utan urvals- och lämplighetsprov.

23 §. Behörighet för studier som leder till högre yrkeshögskoleexamen. I 1 punkten föreslås bestämmelser om den yrkeshögskoleexamen eller högskoleexamen som ska betraktas som lämplig för att ge behörighet för studier som leder till högre yrkeshögskoleexamen. Bestämmelsen preciseras så att som lämplig yrkeshögskoleexamen eller högskoleexamen ska betraktas en sådan examen som ger behörighet för myndighetsuppgifter som gäller den inre säkerheten. Det föreslås att kravet på arbetserfarenhet ändras så att det motsvarar bestämmelsen i 25 § 3 mom. i yrkeshögskolelagen.

I 2 punkten föreslås en bestämmelse om behörighet för studier som leder till högre yrkeshögskoleexamen för personer som har minst tre års erfarenhet som polis. I regel har dessa personer avlagt grundexamen för polis eller tjänsteexamen för polismanskap, men de kan också ha behörighet som polis som förvärvats på något annat sätt. Behörighet för högre yrkeshögskoleexamen enligt denna punkt ska förutsätta att Polisyrokeshögskolan anser att sökanden har tillräckliga kunskaper och färdigheter för studierna. Avsikten är att de kunskaper och färdigheter som krävs för högre yrkeshögskoleexamen ska utvärderas i ett urvals- och lämplighetsprov enligt 27 § i lagen om Polisyrokeshögskolan.

31 §. Studierätt. Paragrafen innehåller bestämmelser om studierätt. I 2 mom. föreslås en bestämmelse om maximitiden för studierna och om undantag från den. Det föreslås att till momentet fogas en ny 4 punkt med bestämmelser om att den tid som den studerande har varit frånvarande på grund av att den studerande utsetts till polisens reserv inte ska räknas in i maximitiden.

Utgångspunkten för verksamheten i polisens reserv är att verksamheten inom reserven ska betraktas som en del av den studerandes återstående studier. Verksamheten inom reserven kommer således inte att minska den totala giltighetstiden för studierätten.

7.3 Polislagen

1 kap. Allmänna bestämmelser

10 §. Uniform. Det föreslås att 1 kap. 10 § 3 mom. i polislagen ändras så att omnämmandet av kompletterande polispersonal stryks.

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

Polisförvaltningsförordningen

Enligt 16 § 2 mom. i polisförvaltningsförordningen (158/1996) kan en polisstuderande utnämnas till ett tjänsteförhållande för viss tid som yngre konstapel under den praktikperiod som ingår i studierna samt för sammanlagt högst ett år efter praktikperioden.

Det föreslås att till 16 § 2 mom. fogas en bestämmelse om att en polisstuderande kan utnämnas till ett tjänsteförhållande för viss tid som yngre konstapel i polisens reserv.

Genom förordningsändringen gör man det möjligt att använda polisstuderande i polisens reserv. Verksamheten i reserven ska enligt förslaget räknas in i den praktik för polisstuderande som ingår i examen.

Statsrådets förordning om Polisyrkeshögskolan

Utbildning för reserven

I statsrådets förordning om Polisyrkeshögskolan föreslås en ny 5 a § med detaljerade mål för de studier som ska krävas av en studerande som utses till polisens reserv. I enlighet med paragrafen ska i yrkeshögskoleexamen för polis ingå studier omfattande minst 45 studiepoäng som syftar till att ge den studerande praktiska grundläggande kunskaper och färdigheter för uppgifter vid polisens reserv (utbildning för reserven).

Utbildningen för reserven ska enligt förslaget innehålla följande ämnesshelheter: 1) de grundläggande och mänskliga rättigheterna i polisens verksamhet, 2) polisens uppgifter och befogenheter, 3) uppgifterna och befogenheterna för en studerande som hör till polisens reserv när det gäller avspärrning av platser och områden, identifiering, utförande av säkerhetsvisitation och säkerhetskontroll, gripande och avlägsnande av en person från en plats samt upptagande av signalement och registrering av personer, 4) användning av maktmedel samt nödvärn, 5) arbetarskydd och skyddsutrustning, 6) användning av fysiska maktmedel, 7) utbildning i användningen av sådana maktmedelsredskap som är tillåtna i reservens uppdrag, 8) användning i polisens kommunikationssystem och 9) framförande av polisfordon.

Visande av kunskaper i det andra inhemska språket i högskolestudier

I enlighet med 5 § 2 mom. i gällande statsrådets förordning om Polisyrkeshögskolan är målet för grundstudierna för yrkeshögskoleexamen att ge den studerande sådana språkkunskaper som avses i 7 § i den förordningen. Enligt 7 § 1 mom. 1 punkten i förordningen ska en studerande i

de studier som ingår i yrkeshögskoleexamen eller på något annat sätt visa att han eller hon har förvärvat sådana kunskaper i finska och svenska som enligt lagen om de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda (424/2003) inom ett tvåspråkigt tjänsteområde krävs för en tjänst som förutsätter högskoleexamen.

Efter att lagförslaget har antagits kan en person som inte har högskoleexamen eller yrkeshögskoleexamen beviljas studierätt för högre yrkeshögskoleexamen inom polisbranschen. Personer som avlagt grundexamen för polis eller tjänsteexamen för polismenskap och som antas som studerande till studier som leder till högre yrkeshögskoleexamen inom polisbranschen kommer inte längre att behöva komplettera ovannämnda examina för att avlägga yrkeshögskoleexamen inom polisbranschen. En del av dem som antas som studerande till studier som leder till högre yrkeshögskoleexamen inom polisbranschen har inte ett sådant intyg över visade kunskaper i finska eller svenska enligt statsrådets förordning om bedömning av kunskaper i finska och svenska inom statsförvaltningen (481/2003) som förutsätts i 7 § 1 mom. i statsrådets förordning om Polisyrekeshögskolan. Eftersom 5 § 2 mom. i den gällande statsrådets förordning om Polisyrekeshögskolan enligt bestämmelsens ordalydelse endast gäller visande av kunskaper i finska eller svenska i de studier som ingår i yrkeshögskoleexamen, är det nödvändigt att ändra 6 § 1 mom. 4 punkten och 7 § i förordningen så att bestämmelserna kompletteras med en bestämmelse om visande av kunskaper i finska eller svenska också i sådana studier som ingår i en högre yrkeshögskoleexamen inom polisbranschen.

Bestämmelserna i 7 § 1 mom. i statsrådets förordning om Polisyrekeshögskolan gäller inte sådana studerande som har fått sin skolutbildning på Åland och som med stöd av statsrådets förordning om den kunskap i finska som vid universitet och yrkeshögskolor krävs av åländska studerande (841/2000) har befriats från skyldigheten att visa kunskaper i finska.

9 Ikraftträdande

Det föreslås att lagarna i huvudsak ska träda i kraft den 1 januari 2027. De ändringar i 22 och 23 § i lagen om Polisyrekeshögskolan som gäller behörighetsvillkoren föreslås dock träda i kraft så snart som möjligt. Vid antagningen av studerande till högre yrkeshögskoleexamen för poliser i januari 2027 kommer det då redan att stå klart huruvida det är möjligt att till utbildningen också anta personer som inte har avlagt den tidigare högskoleexamen som krävs enligt den gällande lagstiftningen.

10 Verkställighet och uppföljning

Polisstyrelsen följer i samarbete med polisenheterna förvaltningen och upprätthållandet av registret över polisens reserv och svarar för den årliga utbildningen för upprätthållande av färdigheterna i fråga om dem som finns i registret. Polisyrekeshögskolan inkluderar utbildningen för reserven i sin uppdaterade läroplan. Polisenheterna ska årligen rapportera till Polisstyrelsen sådana omständigheter som är centrala med tanke på lägesbilden i fråga om reserven.

11 Förhållande till andra propositioner

11.1 Samband med andra propositioner

Propositionen har inget samband med andra propositioner.

11.2 Förhållandet till budgetpropositionen

I samband med att polisens reserv aktiveras fattas beslut om behövliga anslag på sedvanligt sätt inom ramen för det beslutsfattande som gäller budgeten och planen för de offentliga finanserna.

12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

12.1 Allmänt

Enligt 2 § 3 mom. i grundlagen ska all utövning av offentlig makt bygga på lag. I all offentlig verksamhet ska lag noggrant iakttas. Grundlagsutskottet har i sin utlåtandep Praxis när utskottet bedömt bestämmelser om myndigheternas befogenheter även utgått från att regleringen av myndigheters befogenheter är betydelsefull med tanke på rättsstatsprincipen i grundlagens 2 § 3 mom. (GrUU 51/2006 rd, s. 2/I). Enligt momentet ska all utövning av offentlig makt bygga på lag och i all offentlig verksamhet ska lag noggrant iakttas. Utgångspunkten är att den som utövar offentlig makt alltid ska ha en behörighetsgrund som i sista hand återgår på en av riksdagen stiftad lag (RP 1/1998 rd s. 75/I). För lagar gäller det allmänna kravet att en lag ska vara exakt och noga avgränsad. Enligt grundlagsutskottet är regleringen av befogenheter vanligen relevant också i förhållande till de i grundlagen inskrivna grundläggande fri- och rättigheterna (se GrUU 21/2024 rd, stycke 2, GrUU 51/2006 rd, s. 2/I och GrUU 17/2025 rd).

Enligt 119 § 2 mom. i grundlagen ska de allmänna grunderna för statsförvaltningens organ regleras genom lag, om deras uppgifter omfattar utövning av offentlig makt. Grunderna för statens regional- och lokalförvaltning ska likaså bestämmas genom lag. I övrigt kan bestämmelser om statsförvaltningens enheter utfärdas genom förordning. Enligt grundlagsutskottet förutsätter 119 § 2 mom. i grundlagen att de allmänna grunderna för ämbetsverk regleras i lag. Med de allmänna grunderna avses främst enhetens namn, bransch samt huvudsakliga uppgifter och behörighet (RP 1/1998 rd, s. 174/II, GrUU 12/2004 rd, s. 3/I, GrUU 24/2018 rd och GrUU 49/2018 rd). Grundlagsutskottet har i samband med behandlingen av regeringens proposition med förslag till lag om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten i sitt utlåtande GrUU 36/2024 rd tagit ställning till uppgifterna och befogenheterna för försvarsmaktens reservister. Grundlagsutskottet har konstaterat att det i regleringen är fråga om att inom Försvarsmakten ordna användningen av befogenheter som anvisats myndigheten och att reservisterna är en fast, permanent och väsentlig del av Försvarsmaktens organisation.

Som betydande utövning av offentlig makt har grundlagsutskottet ansett exempelvis på självständig prövning baserad rätt att använda maktmedel eller att på något annat konkret sätt ingripa i en enskild persons grundläggande fri- och rättigheter (GrUU 20/2002 rd, s. 3/I, RP 1/1998 rd, s.180/I och GrUU 72/2018 rd). Enligt grundlagsutskottets utlåtande (GrUU 45/2014 rd) innebär användningen av maktmedel alltid en allvarlig kränkning av den vederbörande personens personliga integritet, som är tryggad för alla genom 7 § 1 mom. i grundlagen. Makt och medel som behövs får inte användas utan stöd av lagen. Det måste således finnas tillräckligt exakta bestämmelser i lag om rätten att använda maktmedel och maktmedelsredskap (se till exempel GrUU 10/2006 rd, s. 4, GrUU 70/2002 rd, s. 5, GrUU 54/2001 rd, s. 5, GrUU 28/2001 rd, s. 4–5, GrUU 72/2018 rd).

Enligt första meningen i 118 § 1 mom. i grundlagen svarar en tjänsteman för att hans eller hennes ämbetsåtgärder är lagliga. Enligt 3 mom. i den paragrafen har var och en som har lidit rättskränkning eller skada till följd av en lagstridig åtgärd eller försummelse av en tjänsteman eller någon som sköter ett offentligt uppdrag, enligt vad som bestäms genom lag, rätt att yrka att denne döms till straff samt kräva skadestånd av det offentliga samfundet eller av

tjänstemannen eller den som sköter det offentliga uppdraget. Enligt grundlagsutskottet mening ger grundlagens bestämmelser om förvaltningens lagbundenhetsprincip och om statens och tjänstemännens ansvar uttryck för principen om tjänstemannaförvaltning (GrUU 19/1985 rd, s. 3/II). Enligt vedertagen praxis har tjänsteansvaret ansetts omfatta både straffrättsligt och skadeståndsrättsligt ansvar. Den straffrättsliga legalitetsprincip som anges i 8 § i grundlagen inbegriper ett särskilt krav på att lagen ska vara exakt. Enligt kravet ska brottsrekvisitet för varje brott anges tillräckligt exakt i lag för att det utifrån en bestämmelses ordalydelse ska gå att sluta sig till om en gärning eller försummelse är straffbar eller inte. Grundlagsutskottet har ansett det vara nödvändigt att ansvaret för ämbetsåtgärder enligt 118 § i grundlagen fördelas på behörigt sätt (GrUU 7/2019 rd, s. 7, GrUU 62/2018 rd, GrUU 70/2018 rd, GrUU 78/2018 rd och GrUU 23/2020 rd).

Grundlagsutskottet behandlade i sitt utlåtande GrUU 72/2018 rd den reservpolispersonal som föreslogs i regeringens proposition RP 137/2018 rd, som förföll. Den föreliggande regeringspropositionen skiljer sig avsevärt från den tidigare regeringspropositionen. Till reservpolis enligt regeringens proposition RP 137/2018 rd skulle ha kunnat rekryteras vilken som helst person som uppfyllde de allmänt hållna behörighetsvillkoren enligt 3 § i det förslaget. Personen skulle enligt förslaget ha utnämnts till ett tjänsteförhållande för viss tid. Grundlagsutskottet ansåg att arrangemanget på grund av reservpolisens fristående ställning i förhållande till polisen och de allmänt hållna behörighets- och utbildningskraven för reservpolispersonal utgjorde ett system som klart var separat från polisen.

I regeringens proposition har reservpolisens utbildning och behörighet varit centrala frågor med tanke på reservpolisens uppgifter och behörighet. En reservpolis har enligt propositionen antingen polisutbildning eller genomgår i propositionen föreskrivna polisstudier eller polisstudier utöver dem. När det gäller bestämmelserna om utbildning i propositionen har särskild vikt fästs vid grundlagsutskottets utlåtande GrUU 72/2018 rd. Utskottet noterade i sitt utlåtande att det i regeringens proposition RP 137/2018 rd, som förföll, inte närmare angavs vad utbildningen för reservpoliser skulle innehålla. I propositionen borde enligt grundlagsutskottet åtminstone ha ingått utbildningen för tillfälliga väktare inom den privata säkerhetsbranschen medan övriga delar av utbildningen borde härledas från examensstrukturen för yrkeshögskoleexamen för polis och omfatta de delområden som hänför sig till reservpolisers uppgifter och befattningsbeskrivning. Utskottet ansåg att lagförslaget behövde kompletteras med bestämmelser om utbildningens innehåll och omfattning. I den föreliggande regeringspropositionen har man uttryckligen gjort detta. De krav som gäller minimiutbildningen för reservpoliser är betydligt mer omfattande än inom utbildningen för väktare. Lagförslaget innehåller sådana detaljerade krav på innehållet i och omfattningen av minimiutbildningen för reservpoliser som följer av Polisyrkeshögskolans examensstruktur. Utbildningen omfattar helheter som avser grundläggande fri- och rättigheter och mänskliga rättigheter, polisens uppgifter och befogenheter samt grunderna för den operativa verksamheten.

Till skillnad från den regeringsproposition som förföll ska reservpoliser enligt denna regeringsproposition utnämnas till ett tjänsteförhållande för viss tid som polis. Polisstuderande ska alltid utnämna till ett tjänsteförhållande som yngre konstapel. Behörighetsvillkoren i den regeringsproposition som förföll var bundna till de allmänna behörighetsvillkoren enligt statstjänstemannalagen. Behörighetsvillkoren för reservpoliser enligt denna regeringsproposition följer av statstjänstemannalagen och 125 § i grundlagen samt av de särskilda behörighetsvillkor för utnämning till en tjänst vid polisen som anges i 16 § i polisförvaltningsförordningen. Bestämmelser om de ytterligare krav som ställs på dem som utbildas till polismän finns i 24 § i lagen om Polisyrkeshögskolan.

Reservpoliserna kommer att utgöra en autentisk del av mekanismen för polisens beredskapsreglering. För att genomföra detta kommer polisförvaltningen att vidta ett flertal åtgärder, exempelvis inrätta och förvalta ett register över reserven och se över Polisyreshögskolans läroplan. Dessutom kommer Polisstyrelsen att ge anvisningar till polis enheterna och Polisyreshögskolan om inrättandet och upprätthållandet av polisens reserv som bland annat ska innehålla anvisningar om registret över reserven, ansvaren inom utbildningen och den årliga utbildningen för upprätthållande av färdigheterna, reservens utrustning och anställningsvillkoren. De reservpoliser som föreslogs i den regeringsproposition RP 137/2018 rd som förföll hade ingen motsvarande fast anknytning till polisförvaltningen. I den föreliggande propositionen föreslås det nu, till skillnad från den regeringsproposition som förföll, detaljerade bestämmelser om registret över reserven, anmälan till reserven, årlig kontroll av anmälingens giltighet, återtagande av anmälan samt kategorierna av personuppgifter.

Anlitandet av reservpoliser enligt den regeringsproposition som förföll var bundet till vad som var behövligt. Behovet under störningssituationer under normala förhållanden definierade så att det bands till sådana exceptionella tillfälliga situationer där det inte är möjligt att upprätthålla allmän ordning och säkerhet med polisens befintliga resurser. Någon motsvarande begränsning bands inte till undantagsförhållanden eller försvarstillstånd. Reservpolisens uppgifter och befogenheter enligt den förfallna propositionen var mindre omfattande vid störningar under normala förhållanden, och de omfattade inte utövande av polisbefogenheter. Under undantagsförhållanden och vid försvarstillstånd skulle reservpolisen ha handlat med fulla polisbefogenheter. Utövandet av reservpolisens befogenheter var bundet till att bistå polismän under direkt ledning av en polis. I propositionen skulle beslutet om att ta i bruk och om att avbryta anlitandet av reservpoliser ha fattats av statsrådet.

Avsikten är att reservpoliser enligt regeringens proposition ska kunna användas på samma sätt under undantagsförhållanden och vid försvarstillstånd. I fråga om störningssituationer under normala förhållanden gäller kriteriet att det ska röra sig om allvarliga och tillfälliga störningar. Polisens reserv avses bli anlitad för att trygga polisens resurser under alla förhållanden vid allvarliga störningssituationer under normala förhållanden, under undantagsförhållanden samt vid försvarstillstånd. Beslut om aktivering och återkallande ska fattas av inrikesministern medan beslut om anslagsfördelningen ska fattas av statsrådet. De reservpoliser som föreslås i regeringens proposition kommer att utnämnas till ett tjänsteförhållande för viss tid som polis för att utföra sådana polisuppgifter där polisbefogenheter får utövas. Uppgifterna och befogenheterna enligt regeringspropositionen kommer att vara desamma vid allvarliga störningar under normala förhållanden, under undantagsförhållanden och i försvarstillstånd. Regeringens proposition innehåller dock flera begränsningar som hänför sig till befogenheterna. Till skillnad från den regeringsproposition som förföll uppställs det för inkallandet av reservpoliser ett nödvändighetskriterium. Detta innebär att reservpolisen ska anlitas som en sista utväg för att trygga polisens resurser. I motiveringen till 15 k § i regeringens proposition ges till skillnad från i den regeringsproposition som förföll en detaljerad förteckning med exempel på polisens verksamhet vid allvarliga störningssituationer under normala förhållanden. I lagförslaget föreskrivs det också uttryckligen att en polisstuderande som utnämns till reservpolis endast kan utses till ett uppdrag för vilket personen har tillräcklig utbildning med hänsyn till de befogenheter som uppdraget kräver. När det gäller polisstuderande är utövandet av befogenheterna, däribland användningen av maktmedel, bundet till direkt tillsyn och ledning i realtid av en polisman. Till skillnad från den regeringsproposition som förföll är utgångspunkten för den föreliggande regeringspropositionen att reserven ska bestå av personer som har polisutbildning eller som kommit långt i polisstudier, och de kommer att vara en del av polisorganisationen som en mekanism för polisens beredskapsreglering för ändamålet att trygga polisens resurser under alla förhållanden.

12.2 Reservpolisers behörighet och utbildning

I regeringens proposition föreslås i enlighet med kraven i 2 § 3 mom. och 119 § 2 mom. i grundlagen bestämmelser om en reserv vid polisen bestående av reservpoliser, om utbildning och utnämning av reservpoliser och om reservpolisens uppgifter och befogenheter. Polisens reserv enligt propositionen skiljer sig avsevärt från kompletterande polispersonal enligt 15 b § i polisförvaltningslagen, som föreslås bli upphävd, och från reservpolisen enligt den förfallna regeringspropositionen RP 137/2018 rd, eftersom avsikten är att polisens reserv ska vara en fast och permanent del av polisorganisationen. Till skillnad från den kompletterande polispersonal som anges i 15 b § i polisförvaltningslagen eller reservpolisen enligt den förfallna regeringspropositionen RP 137/2018 rd avses den nu föreslagna polisens reserv bestå av studerande som avlägger yrkeshögskoleexamen inom polisbranschen samt av personer med polisutbildning som inte arbetar som polis vilka har anmält sig till registret över polisens reserv och uppfyller de allmänna och särskilda behörighetsvillkor som krävs för att de ska bli utsedda till reservpoliser. De allmänna behörighetsvillkoren följer av 125 § i grundlagen och statstjänstemannalagen. De särskilda behörighetsvillkoren för den som utnämns till en polistjänst följer av 16 § i polisförvaltningsförordningen. Bestämmelser om de ytterligare krav som ställs på dem som utbildas till polismän finns i 24 § i lagen om Polisyrkeshögskolan. De reservpoliser som avses i regeringspropositionen utnämns enligt förslaget till ett tjänsteförhållande för viss tid som polis. Den som avlägger yrkeshögskoleexamen inom polisbranschen ska enligt förslaget utnämnas till ett tjänsteförhållande för viss tid som yngre konstapel.

Grundlagsutskottet hade i sitt utlåtande GrUU 72/2018 rd på grund av den föreslagna reservpolisens fristående ställning i förhållande till polisen och de allmänt hållna behörighets- och utbildningskraven för reservpolispersonal ansett att det är fråga om ett system som klart är separat från polisen, och ifrågasatt det föreslagna arrangemanget med tjänsteförhållanden. Den reserv som avses i regeringspropositionen kommer dock att utgöra en del av polisorganisationen och den avses bestå av personer med polisutbildning eller av polisstuderande i fråga om vars utbildning och årliga utbildning för upprätthållande av färdigheterna det har ställts exakta krav avseende innehållet och omfattningen och ansvaren inom polisorganisationen. Polisstyrelsen ansvarar för att polisens reserv har aktuell kompetens och utbildning, och Polisyrkeshögskolan och polisenheterna har det praktiska ansvaret för utbildningen. När det gäller polisstuderande ser Polisyrkeshögskolan över sin läroplan så att utbildningen för studerande i modulerna 1–3 uppfyller målen enligt lagförslaget. Grundlagsutskottet har i samband med behandlingen av regeringens proposition med förslag till lag om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten i sitt utlåtande GrUU 36/2024 rd tagit ställning till uppgifterna och befogenheterna för Försvarsmaktens reservister. Grundlagsutskottet har konstaterat att det i regleringen är fråga om att inom Försvarsmakten ordna användningen av befogenheter som anvisats myndigheten och att reservisterna är en fast, permanent och väsentlig del av Försvarsmaktens organisation. Där Försvarsmaktens reservister har fått militärutbildning (utbildning av värnpliktiga), har de reservpoliser som föreslås i propositionen polisutbildning, eller alternativt genomgår de polisutbildning. Polisens reserv kommer på motsvarande sätt som Försvarsmaktens reserv att utgöra en fast och permanent del av polisorganisationen, som kallas in separat som en mekanism för polisens beredskapsreglering.

Lagförslaget innehåller i fråga om personer som avlägger yrkeshögskoleexamen inom polisbranschen och som utses till polisens reserv sådana bestämmelser om utbildningens innehåll och omfattning som följer av Polisyrkeshögskolans examensstruktur. Grundlagsutskottet har i fråga om utövandet av befogenheter och användning av maktmedel även fäst vikt vid en ändamålsenlig utbildning (se t.ex. GrUU 67/2016 rd och GrUU 19/2005 rd). I lagförslaget har det ägnats särskild uppmärksamhet åt grundlagsutskottets utlåtande GrUU

72/2018 rd med avseende på de minimikrav som bör ställas på utbildningens kvalitet och mängd när en offentlig förvaltningsuppgift anförtros någon annan än en myndighet. I utlåtandet förutsatte grundlagsutskottet att i utbildningen för reservpolisen ska ingå åtminstone utbildningen för tillfälliga väktare inom den privata säkerhetsbranschen. På motsvarande sätt förutsattes det att övriga delar av utbildningen ska härledas från examensstrukturen för yrkeshögskoleexamen för polis och omfatta de delområden som hänför sig till reservpolisers uppgifter och befattningsbeskrivning. Regeringens proposition utgår från att den utbildning som en reservpolis åtminstone ska ha bör vara betydligt mer omfattande än vad grundlagsutskottet har förutsatt i sitt utlåtande GrUU 72/2018 rd, eftersom utbildningen avses skapa behörighet för utnämning till tjänsteförhållande som yngre konstapel. Utbildningen enligt regeringens proposition för den som avlägger yrkeshögskoleexamen för polis och som utses till polisens reserv föreslås omfatta helheter som avser grundläggande fri- och rättigheter och mänskliga rättigheter, polisens uppgifter och befogenheter samt grunderna för den operativa verksamheten. Dessa preciseras i detalj genom de bestämmelser om utbildningens innehåll som föreslås i förordningen om Polisyrkeshögskolan. Förslaget till förordning finns som bilaga till regeringspropositionen. Innehållet i och omfattningen av den utbildning för reservpolisen som föreslås i propositionen skiljer sig således avsevärt från innehållet i den regeringsproposition RP 137/2018 rd som var föremål för grundlagsutskottets utlåtande GrUU 72/2018 rd. I fråga om kompletterande polispersonal enligt 15 b § i polisförvaltningslagen, som föreslås bli upphävd, finns det inga gällande bestämmelser om utbildning.

12.3 Reservpolisens befogenheter och tjänsteansvar

I sitt utlåtande om en kompletterande polispersonal (GrUU 67/2010 rd) ägnade grundlagsutskottet uppmärksamhet åt att bestämmelsen i regeringens proposition inte på något sätt begränsade den kompletterande polispersonalens befogenheter, och utskottet åberopade 124 § i grundlagen, som anger att betydande utövning av offentlig makt bara får anförtros myndigheter. På motsvarande sätt betonade grundlagsutskottet i sitt utlåtande GrUU 72/2018 rd att befogenheterna enligt den förfallna regeringspropositionen (5–6 §) var alldeles för omfattande och i strid med 124 § i grundlagen, eftersom reservpolisen under undantagsförhållanden och vid försvarstillstånd hade kunnat utföra alla polisuppgifter och använda alla de polisbefogenheter som polisen hade fått utbildning för. Av samma anledning ansåg grundlagsutskottet att den föreslagna 8 § om användning av skjutvapen borde utgå ur regeringens proposition RP 1374/2018 rd. Grundlagsutskottet har också uttalat sig om anlitaandet av värnpliktiga och kvinnor som fullgör frivillig militärtjänst i Gränsbevakningsväsendets reserv och bedömt saken med avseende på 127 § snarare än 124 § i grundlagen (GrUU 6/2018 rd). Utskottet har sett det som möjligt att värnpliktiga får förordnas till kortvariga uppgifter som i och för sig inte hör till försvarsmakten, men som främjar försvaret eller den militära utbildningen (se även GrUU 9/2007). Enligt grundlagsutskottet var uppgifterna i Gränsbevakningsväsendets reserv lämpliga för värnpliktiga och kunde väntas främja dessas utbildning (GrUU 6/2018 rd). Enligt 34 g § i gränsbevakningslagen kan dessutom även kadetter och studerande på grundkursen för gränsbevakare anlitas för Gränsbevakningsväsendets reserv. Uppgifterna och befogenheterna för de värnpliktiga och personer som fullgör frivillig militärtjänst och som tjänstgör i Gränsbevakningsväsendets reserv och för de personer som tjänstgör i reserven med stöd av 34 g § i gränsbevakningslagen är begränsade.

Den reservpolis som föreslås i regeringspropositionen bör granskas med avseende på 2 § 3 mom. i grundlagen, inte med avseende på grundlagens 124 eller 127 §. Till skillnad från kompletterande polispersonal enligt 15 b § i polisförvaltningslagen eller en reservist enligt den regeringsproposition RP 137/2018 rd som förföll eller enligt 34 d–34 g § i gränsbevakningslagen har en reservpolis enligt denna proposition som utnämns till ett tjänsteförhållande vid polisen polisexamen eller har avlagt en mängd studier för polismän som

härletts från strukturen för yrkeshögskoleexamen för polis. En reservpolis kommer att ha samma befogenheter både vid allvarliga störningssituationer under normala förhållanden, under undantagsförhållanden och vid försvarstillstånd, och befogenheterna anknyter till utförandet av uppgifter enligt 1 kap. 1 § i polislagen. Enligt förslaget har en reservpolis rätt att utöva polisbefogenheter, om vilka det föreskrivs i 2 och 3 kap. i polislagen. Möjligheten att utse en person som avlägger yrkeshögskoleexamen för polis till reservpolis har i förslaget begränsats så att en sådan person endast ska få utföra sådana uppdrag för vilka personen har tillräcklig utbildning med hänsyn till de befogenheter som uppdraget kräver. För dem som ingår i reserven ska uppdragen inom reserven i första hand anvisas utifrån personens befintliga kompetens och utbildningsnivå. Detta ska alltid innebära en prövning från fall till fall av huruvida personen ska anvisas polisuppgifter som inbegriper omfattande självständig prövningsrätt eller biträdande uppgifter där personen bistår polismän i ordinarie tjänst. Utövandet av befogenheter i fråga om sådana reservpoliser som avlägger yrkeshögskoleexamen för polis har också begränsats så att deras befogenheter får utövas under direkt tillsyn och ledning i realtid av en polisman som utnämns till en tjänst eller till ett tjänsteförhållande för viss tid. Övervakningen och ledningen i realtid gäller också användning av maktmedel. Såsom det konstaterades i fråga om värnpliktiga i GrUU 6/2018 rd främjar den verksamhet som en polisstuderande i modulerna 4–7 som utnämns till reservpolis bedriver i reserven den polisstuderandes utbildning, eftersom verksamheten i reserven räknas som en del av den praktik som ingår i studierna för polisstuderande. Även för närvarande omfattar studierna för studerande i modulerna 8–10 en praktikperiod på cirka ett år. För den tiden utnämns de med stöd av 16 § 2 mom. i polisförvaltningsförordningen till ett tjänsteförhållande för viss tid som yngre konstapel med polisbefogenheter, för utförande av uppgifter enligt 1 kap. i polislagen, under direkt tillsyn och ledning i realtid av en polisman som utnämns till en tjänst eller till ett tjänsteförhållande för viss tid. Maktmedelsredskap som reservpoliser ska få bära är skjutvapen enligt 2 § i skjutvapenlagen och gasspray enligt 11 § i den lagen samt handbojor, högst 70 cm långa batonger och teleskopbatonger. Bestämmelser om reservpolisers rätt att bära och använda maktmedelsredskap finns i 3 och 4 § i inrikesministeriets förordning om polisens maktmedel och stoppande av fordon. Det handlar om utbildning i användningen av olika typer av skjutvapen och andra maktmedelsredskap minst två gånger per år samt ett årligt nivåprov för skjutvapen. I fråga om polisstuderande är omfattningen av den utbildning avseende maktmedelsredskap och utbildning som är en förutsättning för användning av maktmedel 1,5 studiepoäng, dvs. 40 timmar, vilket kvantitativt och kvalitativt motsvarar den utbildning avseende maktmedelsredskap som även för närvarande ingår i studierna för polis. Utbildningen för reserven i fråga om studerande som utses till reserven avses omfatta sammanlagt 45 studiepoäng, dvs. 1215 timmar. Utbildningen kommer att vara betydligt mer omfattande än den utbildning som krävs exempelvis för väktare (120 h), tillfälliga väktare (80 h) eller ordningsmän (40 h). Väktares utbildning i användning av skjutvapen omfattar endast 24 lärotimmar.

De maktmedelsredskap som ska vara tillåtna för reservpoliser motsvarar det som föreskrivs om maktmedelsredskap för väktare i 18 § i lagen om privata säkerhetstjänster och om maktmedelsredskap för säkerhetspersoner och användning av maktmedelsredskap i 19 § i lagen om säkerhetsskydd i riksdagen. För poliser och riksdagens säkerhetspersonal gäller likadana bestämmelser om användning av skjutvapen. I fråga om väktare begränsas rätten att bära skjutvapen till särskilda situationer i livvaktuppdrag eller värdetransportuppdrag samt, om det med hänsyn till omständigheterna är nödvändigt för uppdraget, vid bevakning av ett bevakningsområde som är viktigt med tanke på ett betydande allmänt intresse. Reservpoliser enligt regeringens proposition kan inte jämföras med väktare, eftersom reservpoliserna kommer att utgöra en del av polisens organisation. De krav som gäller minimiutbildningen för reservpoliser är dessutom betydligt högre än kraven på utbildning för väktare.

Grundlagsutskottet har bedömt snabba utvecklingar av störningssituationer och frågan om huruvida användningen av maktmedel då kan bli aktuell med avseende på Gränsbevakningsväsendets reserv och dess verksamhet enligt 34 d § i gränsbevakningslagen, där frågan om eventuell användning av maktmedel kan bli aktuell oftare än vad som är normalt vid tillämpningen av den paragrafen om en störningssituation utvecklas snabbt (GrUU 27/2024 rd). Utskottet såg det inte som helt lämpligt att en värnpliktig som deltar i en repetitionsövning och bistår en gränsbevakningsman har rätt att använda maktmedel med stöd av en mycket generell bestämmelse som i ljuset av sin ordalydelse uppenbarligen är avsedd för situationer som i någon mån avviker från de situationer som avsågs i den föreslagna lagstiftningen.

Även i fråga om reservpoliser kan, på grund av polisens breda verksamhetsfält, även en lugn situation mycket snabbt eskalera till en nivå som kan kräva också extrema maktmedel. Att skjutvapen används kan inte kategoriskt uteslutas i det fall att en situation förvärras. Rätten för i regeringspropositionen avsedda reservpoliser att använda maktmedel är dock noggrant normerad, och bestämmelser om detta finns i 2 kap. 17–20 § i polislagen. Också de VAP-reservister som utnämns till gränsbevakningsmän vid Gränsbevakningsväsendet har enligt 35 § och 35 a–35 i § i gränsbevakningslagen rätt att använda maktmedel.

Till skillnad från beredskapspoliser enligt 15 b § i polisförvaltningslagen, som föreslås bli upphävd, eller den reserv som avses i 34 d–34 g § i gränsbevakningslagen kommer reservpolisen att handla under tjänsteansvar.

Enligt regeringens proposition ska reservpoliserna utnämnas till ett tjänsteförhållande för viss tid som polis. De som utnämns till tjänsteförhållanden för viss tid blir då en del av polisens organisation. Således kommer det tjänsteansvar och den tystnadsplikt och tystnadsrätt samt de skadeståndsfrågor som ska gälla för reservpoliser som utövar befogenheter enligt polislagen att härledas ur polislagen på basis av personens tjänsteställning. Eftersom tjänsteansvar även omfattar straffrättsligt ansvar, tillämpas på reservpoliser bestämmelserna om tjänstebrott i 40 kap. i strafflagen. Enligt 2 kap. 4 § (särskilda undersökningsarrangemang) i förundersökningslagen leder åklagaren förundersökningen, om en polisman misstänks ha begått ett brott i samband med tjänsteuppdrag. Avsikten är att eventuella brottsmisstankar som hänför sig till befogenheter som utövats av en reservpolis ska behandlas på det sätt som avses i 2 kap. 4 § i förundersökningslagen.

12.4 Beslutsnivån

Enligt 67 § i grundlagen avgörs de ärenden som hör till statsrådet vid statsrådets allmänna sammanträde eller i det ministerium som saken gäller. Vid allmänt sammanträde avgörs vitsyftande och principiellt viktiga ärenden samt sådana andra ärenden vars betydelse kräver det. Statsrådets allmänna sammanträde ges således en viss om än flexibel och generell förankring i själva grundlagen. Den bör alltid beaktas när det mer detaljerat i lag bestäms om grunderna för befogenheterna (RP 1/1998 rd, s.118/I). Grundlagsutskottet har bedömt sådana förankringar exempelvis i fråga om det förslag om ministeriets behörighet vid skyndsamt förfarande som ingick i regeringens proposition med förslag till lag om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd som ingick i regeringens proposition med förslag till lag (GrUU 64/2016 rd, s. 5). Enligt utskottet möjliggjorde inte grundlagen att man genom vanlig lag föreskriver om undantag från befogenhetsfördelningen mellan statsrådets allmänna sammanträde och ministerierna i grundlagens 67 §. Att lämna eller begära internationellt bistånd enligt den lag som då föreslogs var enligt grundlagsutskottets mening till stor del vitsyftande och principiellt viktiga ärenden, i fråga om vilka beslutsfattandet på grund av grundlagens 67 § inte kunde anförtros ett ministerium. I grundlagsutskottets utlåtande GrUU 64/2024 rd rörde det sig om ett beslut som skulle ha gjort det möjligt att avvika från de

bestämmelser om handläggningstider i utlänningslagen som normalt iakttas och som är av betydelse för individens rättsskydd. Enligt utskottets uppfattning kunde det inte enbart anses vara fråga om en operativ situation. Till denna del var möjligheten till undantag enligt utskottet ett vittsyftande och principiellt viktigt ärende, varför beslut i ärendet måste fattas av statsrådet. I sitt betänkande GrUB 26/2020 rd bedömde grundlagsutskottet att avsikten med bestämmelsen (grundlagens 67 §) vara att fatta beslut med rättsverkningar i enskilda ärenden, inte att göra upp allmänna politiska riktlinjer, om vilka statsrådet kan ha fattat beslut som kallas principbeslut. (se även GrUU 64/2024 rd). I grundlagsutskottets utlåtande GrUU 19/2005 rd rörde det sig om ställningen för chefen för Gränsbevakningsväsendet som en del av inrikesministeriet.

Avgöranden om aktivering och återkallande av polisens reserv har en sådan samhällelig och ekonomisk räckvidd att de hör till ministerns beslutanderätt. Avgörandet har inte heller utrikespolitiska eller militära dimensioner, såsom vid lämnande av internationellt bistånd, och det är inte heller jämförbart med situationen i GrUU 64/2024 rd, där det rörde sig om en fråga som normalt skulle iakttas i lag och som gällde individens rättsskydd. I den regeringsproposition om en reservpolis (RP 137/2018 rd) vars behandling förföll i riksdagen föreslogs det att statsrådets allmänna sammanträde ska vara beslutsnivån för inkallande av reservpolispersonal. Reservpolisen enligt den propositionen liksom också den kompletterande polispersonalen enligt 15 b § i polisförvaltningslagen, som nu föreslås bli upphävd, skulle i princip ha utgjorts av alla villiga personer som uppfyllde de allmänt hållna behörighetskraven. Den kompletterande polispersonalen och den reservpolis som avsågs i den förfallna regeringspropositionen bedömdes med hänsyn till 124 § i grundlagen, men eftersom reservpolisen enligt detta lagförslag avsevärt skiljer sig från reservpolisen enligt den förfallna regeringspropositionen bör den bedömas med hänsyn till 2 § 3 mom. och 118 § i grundlagen.

Den reservpolis som föreslås i propositionen avses vara en fast och permanent del av polisens organisation som en mekanism för polisens beredskapsreglering, och reservpoliserna avses arbeta i tjänsteförhållanden för viss tid som poliser. Vid bedömningen av beslutsnivån i fråga om aktiveringen av reserven ska även denna omständighet beaktas, eftersom det rör sig om beslut om användning av polisens resurser. Prövningsrätten avseende aktiveringen av polisens reserv är bunden till ett nödvändighetskriterium, och aktiveringen är avsedd att vara en sista utväg i syfte att trygga polisens resurser vid allvarliga störningssituationer under normala förhållanden, under undantagsförhållanden eller vid försvarstillstånd. Ett kriterium i fråga om allvarliga störningssituationer under normala förhållanden är att störningen ska vara av tillfällig karaktär. När behovet av att anlita reserver upphör fattar inrikesministern beslut om återkallande av reserven.

Eftersom beslutet om att aktivera och återkalla reserven ska höra till inrikesministerns behörighet inom ramen för det operativa beslutsfattande som gäller polisorganisationens verksamhet och som en del av den operativa polisledningen, ska inrikesministerns beslut fattas på framställning av polisöverdirektören. Beslut om inkallande av Gränsbevakningsväsendets reserv fattas av chefen för förvaltningsenheten eller chefen för den regionala gränsbevakningsmyndigheten. Det är också viktigt att betona att beslut om anslagsfördelningen i fråga om både polisens reserv och Gränsbevakningsväsendets reserv fattas på statsrådsnivå på sedvanligt sätt inom ramen för budgeten och planen för de offentliga finanserna.

Beslut om undantagsförhållanden fattas på statsrådsnivå, medan beslut om försvarstillstånd fattas av republikens president. Inrikesministeriets beslut om att aktivera reserven i dessa situationer kommer att fattas under samma förutsättningar som vid allvarliga störningssituationer under normala förhållanden, dvs. polisens reserv ska kallas in endast om det är nödvändigt som en sista utväg för att trygga polisens resurser och för skötseln av uppgifter som föranleds av undantagsförhållanden eller försvarstillstånd. Inrikesministeriets beslut om

aktivering av reserven är således en helt separat fråga och hör inte till helheten av behörigheter under undantagsförhållanden eller vid försvarstillstånd. Ministerns beslutsfattande är bundet till särskilda behov inom polisverksamheten som beskrivs närmare i 15 k § i lagförslaget och i motiveringen till den. Att ministern bör vara beslutsnivån är motiverat också vid en jämförelse med Gränsbevakningsväsendets reserv. Gränsbevakningsväsendets reserv i avsked har inrättats genom en föreskrift (RVL2222787/RVLDno-2021-3078). Den förvaltningsenhet där tjänstemannen senast tjänstgjorde ansvarar för rekryteringen av tjänstemannen till reserven i avsked. Chefen för förvaltningsenheten utnämner i enlighet med statstjänstemannalagen dem som hör till reserven i avsked till ett tjänsteförhållande för viss tid och till att sköta ett uppdrag. Sådana värnpliktiga som tjänstgör i enlighet med 34 d–34 g § i gränsbevakningslagen och 26 b och 30 § i lagen om Gränsbevakningsväsendets förvaltning, kvinnor som antagits till frivillig militärtjänst, kadetter som studerar vid Gräns- och sjöbevakningsskolan i utbildningsprogrammet för officerare samt studerande inom grundkursen för gränsbevakare som fått tillräcklig utbildning för ändamålet kan anlitas som förstärkning inom Gränsbevakningsväsendets verksamhet. Beslut om anlitan av dessa persongrupper i Gränsbevakningsväsendets reserv förutsätter inte ett beslut på statsrådsnivå eftersom det rör sig om ett operativt beslut och en mekanism för beredskapsreglering. Med stöd av 34 e § i Gränsbevakningslagen fattas beslutet om förordnande av den som fullgör värnplikt eller frivillig militärtjänst till uppgiften av chefen för den regionala gränsbevakningsmyndighet vars verksamhetsområde berörs av uppgiften. Med stöd av 34 g § i gränsbevakningslagen gäller detta också kadetter och studerande på grundkursen för gränsbevakare.

12.5 Polisstyrelsens behörighet att meddela föreskrifter

Enligt 80 § 2 mom. i grundlagen kan även andra myndigheter genom lag bemyndigas att utfärda rättsnormer i bestämda frågor, om det med hänsyn till föremålet för regleringen finns särskilda skäl och regleringens betydelse i sak inte kräver att den sker genom lag eller förordning. Ett sådant bemyndigande ska vara noga avgränsat till sitt tillämpningsområde. Jämfört med bemyndiganden att utfärda förordning gäller för bemyndiganden att meddela föreskrifter ett mer långtgående krav än det allmänna kravet på noggrann avgränsning. Enligt kravet ska de frågor som bemyndigandet avser anges så exakt som möjligt i lag (GrUU 34/2000 rd, GrUU 19/2025 rd). Ur ett grundlagsperspektiv kan andra myndigheter endast i undantagsfall bemyndigas att utfärda rättsnormer (GrUB 10/1998 rd, s. 22/I). I samband med grundlagsreformen nämndes teknisk reglering av smärre detaljer som inte inbegriper prövningsrätt i någon större utsträckning som exempel på myndigheters rätt att utfärda rättsnormer (RP 1/1998 rd, s. 134). Enligt grundlagsutskottet behöver det föreskrivas genom lag om ett centralt ämbetsverks befogenhet att meddela förvaltningsinterna föreskrifter (GrUU 42/2006 rd, s. 7).

I enlighet med regeringspropositionen ska Polisstyrelsen meddela en närmare föreskrift om inrättande och upprätthållandet av reserven. Polisstyrelsens behörighet att meddela föreskriften är noggrant avgränsad. Ett bemyndigande att meddela en föreskrift behövs för att polisensheterna ska kunna ges mer enhetliga anvisningar som är mer detaljerade än lagen. Föreskriften avses innehålla detaljerade anvisningar om registret över polisens reserv, ordnandet av utbildning och fortbildning för reserven och reservens utrustning samt om anställningsvillkoren och behörigheten för en person att bli utnämnd till ett tjänsteförhållande. Föreskriften motiveras av att utöver Polisstyrelsen elva polisinsättningar och Polisyrkeshögskolan kommer att delta i i inrättandet och upprätthållandet av polisens reserv. Polisens reserv kommer att utgöra fast del av polisens organisation som en mekanism för polisens beredskapsreglering, vilket förutsätter att det utfärdas en enhetlig och förpliktande föreskrift som är mer detaljerad än lagen.

12.6 Registret över reserven

Skyddet för personuppgifter ingår i det skydd för privatlivet som tryggas i 10 § 1 mom. i grundlagen. Bestämmelser om skydd för personuppgifter ska utfärdas genom lag. Enligt grundlagsutskottets etablerade praxis begränsas lagstiftarens handlingsutrymme också av att skyddet av personuppgifter delvis omfattas av det skydd för privatlivet som tryggas i samma moment. Lagstiftaren ska trygga rättigheten på ett sätt som kan anses godtagbart med tanke på det samlade systemet med grundläggande fri- och rättigheter. Enligt grundlagsutskottets etablerade praxis är viktiga regleringsobjekt när det gäller skyddet av personuppgifter åtminstone registrerings syfte, innehållet i de registrerade personuppgifterna, tillåtna användningsändamål liksom även möjligheterna att lämna ut uppgifter samt bevarandetiden för dem i personregistret och den registrerades rättsskydd (t.ex. GrUU 31/2017 rd, GrUU 13/2016 rd). Kravet på att bestämmelserna ska utfärdas genom lag sträcker sig även till möjligheten att lämna ut personuppgifter genom en teknisk anslutning. Det måste dessutom genom lag föreskrivas om möjligheten att samköra registeruppgifter (GrUU 17/2007 rd och GrUU 30/2005 rd). Regleringen av dessa omständigheter på lagnivå ska dessutom vara heltäckande, exakt och noggrant avgränsad.

I sin senare utlåtandepaxis har grundlagsutskottet ansett att kraven på räckvidd för, exakthet hos och noggrann avgränsning av bestämmelser om skyddet av personuppgifter även kan uppfyllas genom en ändamålsenligt beredd allmän unionsförordning eller genom en allmän nationell lag (GrUU 14/2018 rd och utlåtanden som nämns där). Enligt utskottets uppfattning motsvarar bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen, vederbörligt tolkade och tillämpade, även nivån på skyddet av personuppgifter som fastställs enligt Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna. Tillgodoseendet av skyddet för personuppgifter ska enligt utskottet i framtiden i första hand garanteras med stöd av dataskyddsförordningen och dataskyddslagen. I det sammanhanget bör man undvika nationell speciallagstiftning, som bör reserveras för situationer då den är dels tillåten enligt dataskyddsförordningen, dels nödvändig för att tillgodose skyddet för personuppgifter (GrUU 14/2018 rd, GrUU 2/2018 rd).

Grundlagsutskottet har konstaterat att det inte ingår i dess konstitutionella uppdrag att bedöma den nationella genomförandelagstiftningen med avseende på den materiella EU-rätten (se till exempel GrUU 31/2017 rd, s. 4). Utskottet har emellertid kommenterat förhållandet mellan EU-lagstiftningen och den nationella lagstiftningen. Utskottet har i sin tolkningspraxis ansett det viktigt att det, i den mån som EU-lagstiftningen kräver reglering på det nationella planet eller möjliggör sådan, tas hänsyn till de krav som de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna ställer när det nationella handlingsutrymmet utnyttjas (se GrUU 25/2005 rd). Utskottet har därför framhållit att det i regeringens propositioner finns anledning att särskilt i fråga om bestämmelser som är av betydelse med hänsyn till de grundläggande fri- och rättigheterna tydligt klargöra ramarna för det nationella handlingsutrymmet (GrUU 26/2017 rd, s. 42, GrUU 2/2017 rd, s. 2, GrUU 44/2016 rd, s. 4).

Grundlagsutskottet ser det som klart att behovet av speciallagstiftning i enlighet med det riskbaserade synsätt som också krävs i dataskyddsförordningen måste bedömas utifrån de hot och risker som behandlingen av personuppgifter orsakar. Ju större risk behandlingen orsakar för en fysisk persons rättigheter och friheter, desto mer detaljerat och välgrundat måste regelverket vara. Denna omständighet är av särskild betydelse när det gäller behandling av känsliga uppgifter. Bestämmelserna om behandling av känsliga uppgifter bör enligt grundlagsutskottet även efter dataskyddsreformen analyseras också utifrån praxisen för tidigare bestämmelser på lagnivå i den utsträckning dataskyddsförordningen tillåter. Det bör finnas exakta och noga avgränsade bestämmelser om att det är tillåtet att behandla känsliga uppgifter bara om det är

absolut nödvändigt. (Se t.ex. GrUU 51/2018 rd, GrUU 3/2017 rd och GrUU 14/2018 rd). Dataskyddsförordningens riskbaserade infallsvinkel innebär enligt grundlagsutskottet att det är möjligt att införa detaljerad och exakt nationell lagstiftning också när behandlingen av uppgifterna utgör en särskild risk på andra grunder än de som anges i artikel 9 och 10 i dataskyddsförordningen. Den nationella lagstiftningen ska också då vara förenlig med artikel 6 i förordningen (GrUU 15/2018 rd). Grundlagsutskottet har också särskilt velat lyfta fram behovet av reglering i de fall där personuppgifterna behandlas av en myndighet (GrUU 14/2018 rd).

Genom det föreslagna registret säkerställs det att polisen i det fall att det blir nödvändigt att kalla in polisens reserv i de situationer som anges i lagförslaget har ett personregister där de personer som anmält sig till registret kan utses till reservpoliser. Polisens reserv kan inte administreras och kallas in, om inte uppgifter om dem som anmält sig som tillgängliga för reserven står till förfogande i ett register. Syftet med polisens reserv är att trygga polisens resurser i alla situationer, och registret är en central förutsättning för att detta syfte ska nås. Det föreslagna registret kan anses uppfylla kravet på ett ändamål av allmänt intresse. Skyddet för privatlivet kommer inte att begränsas mer än vad som behövs med tanke på registrets användningsändamål, och de föreslagna bestämmelserna kränker inte kärnområdet för skyddet för privatlivet. Med beaktande av den i motiveringen till propositionen beskrivna nytta som uppnås genom registret är det föreslagna registret nödvändigt med hänsyn till det eftersträlvade syftet och står i proportion till det syftet.

Ett riskbaserat tillvägagångssätt förutsätter att det utfärdas särskilda bestämmelser på nationell nivå om personuppgiftsansvaret i fråga om polisens reserv, personuppgiftskategorierna i registret, ändamålet för personuppgifterna och, som skyddsåtgärder, om hur en person anmäler sig till reserven, om rätten att återta en anmälan och om årlig kontroll av giltigheten för anmälan. Detta beror på att polisens reserv avses bli inkallad endast i mycket noggrant avgränsade och exceptionella situationer och på att personuppgifter i registret kommer att behandlas vid samtliga polisinrättningar och vid Polisstyrelsen. En uttrycklig bestämmelse om ändamålet med anteckningen om personbeteckning bedöms också vara behövlig som en förtydligande uppgift om den registrerade, även om bestämmelser om behandling av personbeteckningar finns i 29 § i dataskyddslagen. Bestämmelserna om anmälan till registret är en skyddsåtgärd genom vilken det regleras att anmälan ska basera sig på frivillighet. Även den årliga kontrollen av giltigheten för anmälan är skyddsåtgärd genom vilken det säkerställs att personuppgifterna raderas ur registret i det fall att det inte längre finns något behov av att behandla dem.

Hur propositionen anknyter till det nationella handlingsutrymmet i dataskyddsförordningen bedöms även i specialmotiveringen.

På de grunder som anges ovan kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning. På grund av propositionens författningsrättsliga betydelse anser regeringen det vara önskvärt att propositionen förs till grundlagsutskottet för behandling i fråga om beslutsnivån vid aktiveringen och återkallandet av polisens reserv.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av polisförvaltningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i polisförvaltningslagen (110/1992) 15 b §, sådan den lyder i lagarna 873/2011 och 740/2018, och
fogas till lagen nya 15 k–15 m § som följer:

15 k §

Polisens reserv

Polisen har en *reserv* bestående av reservpoliserna som utgörs av studerande som avlägger yrkeshögskoleexamen inom polisbranschen samt av personer med polisutbildning som inte arbetar som polis.

Reserven kan aktiveras vid i 3 mom. avsedda allvarliga störningssituationer under normala förhållanden, under undantagsförhållanden som avses i beredskapslagen (1552/2011) eller vid försvarstillstånd som avses i lagen om försvarstillstånd (1083/1991), om det är nödvändigt för att trygga polisens resurser i alla situationer. Inrikesministern fattar beslut om aktivering och återkallande av reserven. Polisstyrelsen meddelar en föreskrift om inrättandet och underhållet av reserven.

Med *allvarliga störningssituationer under normala förhållanden* avses sådana exceptionella och tillfälliga situationer där det inte är möjligt att upprätthålla allmän ordning och säkerhet med polisens befintliga resurser.

För förvaltningen av reserven polisen ska föra ett register. Polisstyrelsen är personuppgiftsansvarig. I 1 mom. avsedda personer kan anmäla sig till registret. I registret antecknas då personens namn, den personbeteckning som behövs för att specificera personen, kontaktuppgifter samt uppgift om personens yrkesmässiga specialkompetens. Anmälan kan återkallas genom personens egen anmälan. Giltigheten för anmälan ska kontrolleras årligen.

15 l §

Utbildning

Till reservpolis kan utses den som har avlagt yrkeshögskoleexamen inom polisbranschen enligt 24 § i lagen om Polisyrkeshögskolan (1164/2013) eller grundexamen för polis eller tjänsteexamen för polismanskap enligt tidigare gällande lagstiftning eller som i studier som ingår i yrkeshögskoleexamen inom polisbranschen har avlagt helheter som avser grundläggande och mänskliga rättigheter, polisens uppgifter och befogenheter samt grunderna för den operativa verksamheten. Utbildningens omfattning är minst 45 studiepoäng.

Bestämmelser om rätten för en reservpolis att bära och använda maktmedelsredskap finns i bestämmelser som utfärdats med stöd av 9 kap. 10 § 2 mom. i polislagen.

Polisstyrelsen ska genom utbildning som genomförs i enlighet med 1 och 2 mom. och genom årlig fortbildning säkerställa att reservpoliserna har aktuell kompetens.

15 m §

Utnämning, uppgifter och befogenheter

Beslut om att utse en person till ett uppdrag som reservpolis vid en polisinrättning fattas av chefen för polisinrättningen. En person som avlägger yrkeshögskoleexamen för polis kan utses till reservpolis endast för att utföra sådana uppdrag för vilka personen har tillräcklig utbildning med hänsyn till de befogenheter som uppdraget kräver. En reservpolis utnämns till ett tjänsteförhållande för viss tid som polis.

En reservpolis har rätt att utöva polisbefogenheter vid allvarliga störningssituationer under normala förhållanden, under undantagsförhållanden samt vid försvarstillstånd för att utföra sådana uppgifter som anges i 1 kap. 1 § i polislagen. I fråga om en reservpolis som avlägger yrkeshögskoleexamen för polis ska polisbefogenheterna utövas under direkt tillsyn och ledning i realtid av en polisman som utnämnts till en tjänst eller till ett tjänsteförhållande för viss tid.

Bestämmelser om rätten för en reservpolis att använda maktmedel finns i 2 kap. 17–20 § i polislagen. Maktmedelsredskap som reservpoliser får bära är skjutvapen enligt 2 § i skjutvapenlagen (1/1998) och gasspray enligt 11 § i den lagen samt handbojor, högst 70 cm långa batonger och teleskopbatonger.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av lagen om Polisyркeshögskolan

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Polisyркeshögskolan (1164/2013) 22 § 1 mom. 3 punkten, 23 § samt 31 § 2 mom., av dem 22 § 1 mom. 3 punkten sådan den lyder i lag 552/2017, som följer:

22 §

Behörighet för studier som leder till yrkeshögskoleexamen

Till studier som leder till yrkeshögskoleexamen kan som studerande antas den som har avlagt eller fullgjort

3) grundexamen för polis eller tjänsteexamen för polismanskap enligt tidigare bestämmelser och som har utnämnts till lärare vid Polisyркeshögskolan tills vidare eller för minst två år, eller

23 §

Behörighet för studier som leder till högre yrkeshögskoleexamen

Till studier som leder till högre yrkeshögskoleexamen kan som studerande antas den som

- 1) har avlagt en yrkeshögskoleexamen eller högskoleexamen som lämpar sig för myndighetsuppgifter som gäller den inre säkerheten och som har minst två års arbetserfarenhet av en myndighetsuppgift som gäller den inre säkerheten som motsvarar examen, eller
- 2) har minst tre års arbetserfarenhet som polis i Finland och som Polisyркeshögskolan annars anser ha tillräckliga kunskaper och färdigheter för studierna.

31 §

Studierätt

En heltidsstuderande ska slutföra de studier som avses i 1 mom. inom en tid som är högst ett år längre än den tid som motsvarar studiernas omfattning. I denna maximitid räknas inte in den tid som den studerande har varit frånvarande

- 1) på grund av frånvaroanmälan,
 - 2) på grund av avbrott i studierna,
 - 3) på grund av avstängning för viss tid, eller
 - 4) på grund av att den studerande utsetts till polisens reserv.
-

Denna lag träder i kraft den 20 . Bestämmelserna i 22 § 3 mom. 1 punkten och 23 § träder dock i kraft den 1 april 2026.

3.

Lag

om ändring av 1 kap. 10 § i polislagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i polislagen (872/2011) 1 kap. 10 § 3 mom. som följer:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

10 §

Uniform

Polisuniform och polisiära beklädnadsartiklar får inte användas av andra än polismän. Ingen får heller använda en dräkt eller beklädnadsartikel som på ett förvillande sätt påminner om en sådan uniform eller beklädnadsartikel så att användaren kan förväxlas med en polisman. Vad som föreskrivs ovan i detta moment gäller dock inte i 1 mom. nämnda överväktares eller väktares rätt att använda föreskrivna uniformer eller beklädnadsartiklar.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors den 5 mars 2026

Statsminister

Petteri Orpo

Inrikesminister Mari Rantanen

1.

Lag

om ändring av polisförvaltningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i polisförvaltningslagen (110/1992) 15 b §, sådan den lyder i lagarna 873/2011 och
740/2018, och
fogas till lagen nya 15 k–15 m § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

15 b §

(upphävs)

Komplettering av polispersonalen

Statsrådet kan besluta att polisens personal ska kompletteras med särskild kompletterande polispersonal, när sådan behövs med hänsyn till statens säkerhet eller exceptionella förhållanden.

Till den kompletterande polispersonalen kan inkallas en person som till sina personliga egenskaper lämpar sig för uppgiften och som genom ett avtal med chefen för polisdistriktet förbinder sig att sköta uppgiften.

I fråga om rätten att använda maktmedel gäller 2 kap. 17 § 3 mom. i polislagen.

Den som hör till den kompletterande polispersonalen kan placeras som ordningsvakt enligt 26 § 1 mom. 1 punkten i lagen om privata säkerhetstjänster (1085/2015) vid tillfällen som har samband med utbildningen av kompletterande polispersonal och kan förordnas att vid ett sådant tillfälle reglera trafiken så som avses i 65 § i vägtrafiklagen (729/2018).

I fråga om den kompletterande polispersonalens uppgifter, utrustning, utbildning och inkallande samt avtalsvillkor föreskrivs genom förordning av statsrådet.

Gällande lydelse

(ny)

Föreslagen lydelse

15 k §

Polisens reserv

Polisen har en reserv bestående av reservpoliser som utgörs av studerande som avlägger yrkeshögskoleexamen inom polisbranschen samt av personer med polisutbildning som inte arbetar som polis.

Reserven kan aktiveras vid i 3 mom. avsedda allvarliga störningssituationer under normala förhållanden, under undantagsförhållanden som avses i beredskapslagen (1552/2011) eller vid försvarstillstånd som avses i lagen om försvarstillstånd (1083/1991), om det är nödvändigt för att trygga polisens resurser i alla situationer. Inrikesministern fattar beslut om aktivering och återkallande av reserven. Polisstyrelsen meddelar en föreskrift om inrättandet och underhållet av reserven.

Med allvarliga störningssituationer under normala förhållanden avses sådana exceptionella och tillfälliga situationer där det inte är möjligt att upprätthålla allmän ordning och säkerhet med polisens befintliga resurser.

För förvaltningen av reserven polisen ska föra ett register. Polisstyrelsen är personuppgiftsansvarig. I 1 mom. avsedda personer kan anmäla sig till registret. I registret antecknas då personens namn, den personbeteckning som behövs för att specificera personen, kontaktuppgifter samt uppgift om personens yrkesmässiga specialkompetens. Anmälan kan återkallas genom personens egen anmälan. Giltigheten för anmälan ska kontrolleras årligen.

(ny)

15 l §

Utbildning

Till reservpolis kan utses den som har avlagt yrkeshögskoleexamen inom polisbranschen enligt 24 § i lagen om Polisyrkeshögskolan (1164/2013) eller grundexamen för polis eller tjänsteexamen för polismanskap enligt tidigare gällande

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

lagstiftning eller som i studier som ingår i yrkeshögskoleexamen inom polisbranschen har avlagt helheter som avser grundläggande och mänskliga rättigheter, polisens uppgifter och befogenheter samt grunderna för den operativa verksamheten. Utbildningens omfattning är minst 45 studiepoäng.

Bestämmelser om rätten för en reservpolis att bära och använda maktmedelsredskap finns i bestämmelser som utfärdats med stöd av 9 kap. 10 § 2 mom. i polislagen.

Polisstyrelsen ska genom utbildning som genomförs i enlighet med 1 och 2 mom. och genom årlig fortbildning säkerställa att reservpoliser har aktuell kompetens.

(ny)

15 m §

Utnämning, uppgifter och befogenheter

Beslut om att utse en person till ett uppdrag som reservpolis vid en polisinrättning fattas av chefen för polisinrättningen. En person som avlägger yrkeshögskoleexamen för polis kan utses till reservpolis endast för att utföra sådana uppdrag för vilka personen har tillräcklig utbildning med hänsyn till de befogenheter som uppdraget kräver. En reservpolis utnämns till ett tjänsteförhållande för viss tid som polis.

En reservpolis har rätt att utöva polisbefogenheter vid allvarliga störningssituationer under normala förhållanden, under undantagsförhållanden samt vid försvarstillstånd för att utföra sådana uppgifter som anges i 1 kap. 1 § i polislagen. I fråga om en reservpolis som avlägger yrkeshögskoleexamen för polis ska polisbefogenheterna utövas under direkt tillsyn och ledning i realtid av en polisman som utnämns till en tjänst eller till ett tjänsteförhållande för viss tid.

Bestämmelser om rätten för en reservpolis att använda maktmedel finns i 2 kap. 17–20 § i polislagen. Maktmedelsredskap som reservpoliser får bära är skjutvapen enligt 2 § i skjutvapenlagen (1/1998) och gasspray enligt 11 § i den lagen samt handbojor, högst 70 cm långa batonger och teleskopbatonger.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av lagen om Polisyrkeshögskolan

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Polisyrkeshögskolan (1164/2013) 22 § 1 mom. 3 punkten, 23 § samt 31 § 2 mom., av dem 22 § 1 mom. 3 punkten sådan den lyder i lag 552/2017, som följer:

Gällande lydelse

22 §

Behörighet för studier som leder till yrkeshögskoleexamen

Till studier som leder till yrkeshögskoleexamen kan som studerande antas den som har avlagt eller fullgjort

3) tjänsteexamen för polisbefäl, polisunderbefälsexamen, tjänsteexamen för polisunderbefäl, grundexamen för polis eller tjänsteexamen för polismanskap enligt tidigare bestämmelser, eller

23 §

Behörighet för studier som leder till högre yrkeshögskoleexamen

Till studier som leder till högre yrkeshögskoleexamen kan som studerande antas den som har avlagt en lämplig yrkeshögskoleexamen eller en annan lämplig högskoleexamen och som har minst tre års arbetserfarenhet inom branschen i fråga efter det att examen avlades. För dem som har avlagt tjänsteexamen för polisbefäl, polisunderbefälsexamen, tjänsteexamen för polisunderbefäl, grundexamen för polis eller tjänsteexamen för polismanskap och som därefter avlagt lämplig högskoleexamen, kan som arbetserfarenhet godkännas arbetserfarenhet i uppgifter som motsvarar

Föreslagen lydelse

22 §

Behörighet för studier som leder till yrkeshögskoleexamen

Till studier som leder till yrkeshögskoleexamen kan som studerande antas den som har avlagt eller fullgjort

3) grundexamen för polis eller tjänsteexamen för polismanskap enligt tidigare bestämmelser och som har utnämnts till lärare vid Polisyrkeshögskolan tills vidare eller för minst två år, eller

23 §

Behörighet för studier som leder till högre yrkeshögskoleexamen

Till studier som leder till högre yrkeshögskoleexamen kan som studerande antas den som

1) har avlagt en yrkeshögskoleexamen eller högskoleexamen som lämpar sig för myndighetsuppgifter som gäller den inre säkerheten och som har minst två års arbetserfarenhet av en myndighetsuppgift som gäller den inre säkerheten som motsvarar examen, eller

2) har minst tre års arbetserfarenhet som polis i Finland och som Polisyrkeshögskolan annars anser ha tillräckliga kunskaper och färdigheter för studierna.

Gällande lydelse

examen under tiden efter det att examen inom polisbranschen avlades.

31 §

Studierätt

En heltidsstuderande ska slutföra de studier som avses i 1 mom. inom en tid som är högst ett år längre än den tid som motsvarar studiernas omfattning. I denna maximitid räknas inte in den tid som den studerande har varit frånvarande

- 1) på grund av frånvaroanmälan,
- 2) på grund av avbrott i studierna, *eller*
- 3) på grund av avstängning för viss tid.

Föreslagen lydelse

31 §

Studierätt

En heltidsstuderande ska slutföra de studier som avses i 1 mom. inom en tid som är högst ett år längre än den tid som motsvarar studiernas omfattning. I denna maximitid räknas inte in den tid som den studerande har varit frånvarande

- 1) på grund av frånvaroanmälan,
- 2) på grund av avbrott i studierna,
- 3) på grund av avstängning för viss tid, *eller*
- 4) *på grund av att den studerande utsetts till polisens reserv.*

*Denna lag träder i kraft den 20 .
Bestämmelserna i 22 § 3 mom. 1 punkten och
23 § träder dock i kraft den 1 april 2026.*

3.

Lag

om ändring av 1 kap. 10 § i polislagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i polislagen (872/2011) 1 kap. 10 § 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 kap.

Allmänna bestämmelser

Allmänna bestämmelser

10 §

10 §

Uniform

Uniform

Polisuniform och polisiära beklädnadsartiklar får inte användas av andra än polismän. Ingen får heller använda en dräkt eller beklädnadsartikel som på ett förvillande sätt påminner om en sådan uniform eller beklädnadsartikel så att användaren kan förväxlas med en polisman. Vad som föreskrivs ovan i detta moment gäller dock inte i 1 mom. nämnda överväktares eller väktares *eller kompletterande polispersonals* rätt att använda föreskrivna uniformer eller beklädnadsartiklar.

Polisuniform och polisiära beklädnadsartiklar får inte användas av andra än polismän. Ingen får heller använda en dräkt eller beklädnadsartikel som på ett förvillande sätt påminner om en sådan uniform eller beklädnadsartikel så att användaren kan förväxlas med en polisman. Vad som föreskrivs ovan i detta moment gäller dock inte i 1 mom. nämnda överväktares eller väktares rätt att använda föreskrivna uniformer eller beklädnadsartiklar.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Statsrådets förordning

om ändring av statsrådets förordning om Polisyркeshögskolan

I enlighet med statsrådets beslut
ändras i statsrådets förordning om Polisyркeshögskolan (282/2014) 6 § 1 mom. 4 punkten och
7 § 1 mom. samt
fogas till förordningen en ny 5 a § som följer:

5 a §

Målsättning för de studier som krävs för polisens reserv

Omfattningen av den utbildning som avses i 15 l § 1 mom. i polisförvaltningslagen (110/1992) är 45 studiepoäng, och utbildningen ska innehålla följande ämnesshelheter:

- 1) de grundläggande och mänskliga rättigheterna i polisens verksamhet,
- 2) polisens uppgifter och befogenheter,
- 3) uppgifterna och befogenheterna för en studerande som hör till polisens reserv när det gäller avspärrning av platser och områden, identifiering, utförande av säkerhetsvisitation och säkerhetskontroll, gripande och avlägsnande av en person från en plats samt upptagande av signalement och registrering av personer,
- 4) användning av maktmedel samt nödvärn,
- 5) arbetarskydd och skyddsutrustning,
- 6) användning av fysiska maktmedel,
- 7) utbildning i användningen av sådana maktmedelsredskap som är tillåtna i reservens uppdrag,
- 8) användning av polisens kommunikationssystem,
- 9) framförande av polisfordon.

6 §

Målsättning för de studier som leder till högre yrkeshögskoleexamen

Den allmänna målsättningen för de studier som leder till högre yrkeshögskoleexamen är att ge den studerande

-
- 4) sådana goda kommunikativa färdigheter samt i 7 § avsedda språkkunskaper som krävs i arbetslivet,
-

7 §

Språkkunskaper

Den studerande ska i de studier som ingår i yrkeshögskoleexamen eller högre yrkeshögskoleexamen eller på något annat sätt visa att han eller hon har förvärvat

1) sådana kunskaper i finska och svenska som enligt lagen om de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda (424/2003) inom ett tvåspråkigt tjänsteområde krävs för en tjänst som förutsätter högskoleexamen och som behövs med tanke på yrkesutövningen och utvecklingen i yrket,

2) sådana skriftliga och muntliga kunskaper i ett eller två främmande språk som behövs för yrkesutövningen och utvecklingen i yrket.

Denna förordning träder i kraft den 20 .

Statsrådets förordning

om ändring av 16 § i polisförvaltningsförordningen

I enlighet med statsrådets beslut
ändras i polisförvaltningsförordningen (158/1996) 16 § 2 mom., sådant det lyder i förordning 105/2017, som följer:

16 §

En studerande som deltar i sådan utbildning som avses i 24 § i lagen om Polisyrkeshögskolan kan utnämnas till ett tjänsteförhållande för viss tid som yngre konstapel i polisens reserv under den praktikperiod som ingår i studierna samt för sammanlagt högst ett år efter praktikperioden. En studerande som avlägger specialiseringsstudier för polisunderbefäl vid Polisyrkeshögskolan kan utnämnas till ett tjänsteförhållande för viss tid som överkonstapel, kriminalöverkonstapel eller överdetektiv i samband med studierna. En studerande som deltar i sådan utbildning enligt nämnda paragraf som leder till högre yrkeshögskoleexamen kan utnämnas till ett tjänsteförhållande för viss tid som kommissarie, kriminalkommissarie eller inspektör i samband med studierna.

Denna förordning träder i kraft den 20 .